

וחזר קודם שלשים יום. בטל הגט. ולא נגליל מטא. ולא אשהי תלתין יומין: (א) וכן אם היה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי. שהוא בקפה גבול הגליל: (ב) וכן אם היה הולך למדינת הים והגיע לעכו. שהוא בקפה גבולה של א"י

וחזר בתוך ל' יום בטל הגט שהרי לא הלך למדינת הים וגם לא נכחה ל' יום: כל זמן שאעבור מנגד פניך ל' יום. כשנכחה ל' יום. שובר מנגד פניך. או יחא גט: והיה הולך ובא וכו'. לאחר מכן כשנכחה ל' יום שובר מנגד פניה. יחא גט. ולא אמרינן הוילול ומעיקרא היה הולך ובא יחוש שמא פייס קטטה שביניהם ובטל גיטא. דמאחר שלא נתיחד עמה בטעה שהיה הולך ובא. לא חיישינן שמא פייס ולכי מקיים תנאי (ג) שהיה ל' יום שובר מנגד פניה הוי גיטא. ובגמ' מוקי לה באומר בשעת התנאי ע"מ כן אני מוסר לה הגט. שחאה נאמנת עלי כמאה עדים כל זמן שהאמר שלא באתי ונתיחדתי ופייסתי. וכן הלכה. שאם לא אמר כן בשעת התנאי חיישינן שמא יבא בעל ויערער ויאמר פייסתי: (ד) אינו גט. דכיון דלא אמר מעכשיו משמע לאחר שנים עשר חדש יחא גט והרי מת בתוך הזמן ולריבה ליבס:

וחזר (א) בטל תנאולא. הרי זה גטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום. והיה הולך מגליל ליהודה (ב). והגיע לכפר עותנאי (ג) וחזר (ד) בטל תנאולא. הרי זה גטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום. והיה הולך למדינת הים (א). והגיע לעכו (ב) וחזר. בטל תנאולא. הרי זה גטך כל זמן שאעבור מנגד פניך שלשים יום (א). היה הולך ובא הולך ובא. הואיל ולא נתיחד עמה. הרי זה גט: (א) (ב) הרי זה גטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש. ומת בתוך שנים עשר חדש. אינו גט. הרי זה גטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש. ומת בתוך שנים עשר חדש. הרי זה גט: (א) (ב) אם לא באתי מכאן עד

כשהלך למ"ה כמו שפירש הר"ב לקמן וכן פירש"י ואף הר"ן ז"ל. ועיין בהרש"ם פרק דלקמן. דמפרש דהא דגט ישן נכחה לכתחלה. דוקא בגטו לה הבעל אחר היחוד דלא ליכא

ב' תנאין כו' והכי משמע מחני' הרי זה גטך אם לא באתי מכאן ועד ל' יום. מיום שאלא מכאן. והיה הולך מיהודה לגליל ותלה הגט גם בביתו לגליל. ר"ן: בטל תנאו. ואין כחן עוד לקיימו וכו'. ואפילו קיימו לאחר זמן הרי לא התנה אלא על מהלך ראשון. ר"ן וכן פירש"י: והגיע לעכו כו'.

כתב הר"ב שהרי לא הלך למ"ה. דעכו מא"י היא אע"ג דלענין מציא גט ממ"ה עכו כח"ל לת"ק דמחני' ב' דפ"ק: ה"ז גט. כתב הר"ב ובגמ' מוקי לה כו'. וכן הלכה שאם לא אמר כן בשעת התנאי חיישינן שמא יבא הבעל ויערער ויאמר פייסתי. גמ'. ופירוש רש"י לכתוב הר"ב שכתב ונתיחדתי [דמשמע] שיתדה עמו ובטל ה"ל גט ישן. ע"כ. כלומר ותקן במ"ד פרק דלקמן דב"ה אוסרין לגרש בו. ופירש הר"ן והכא תקן הרי זה גט. דמגרשים בו לכתחלה. ע"כ. לפי שמחשב קיום התנאי לנתינת הגט. ול"נ לפרש דהכא לאו משא"ז הוה. אלא משא"ז דכתיבא פייסתי ונתיחדתי ה"ל גט ישן וק"ל דלא נכחה לכתחלה. אלא כשהלך למ"ה כמו שפירש הר"ב לקמן וכן פירש"י ואף הר"ן ז"ל. ועיין בהרש"ם פרק דלקמן. דמפרש דהא דגט ישן נכחה לכתחלה. דוקא בגטו לה הבעל אחר היחוד דלא ליכא

הרי גטך כיון כו'. ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
כתיב כו' ע"כ. ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ
שם ה"ל פס"כ שם שפ"כ ע"כ

שגויי נוסחאות
הנאמר ונכחי' ונכחי' ונכחי' ונכחי'
הנאי ונכחי' ונכחי' ונכחי'
כתיב עתני. והיה הולך
למדינת הים. כתיב יחא
גט. ובא הולך.
נכחי' ונכחי' ונכחי' ונכחי'
ח ועד ל' יום הולך:
וכתיב יחא גט. ובא הולך:
נכחי' ונכחי' ונכחי' ונכחי'
יחא. ועד ל' יום הולך:
וכתיב יחא גט. ובא הולך:
נכחי' ונכחי' ונכחי' ונכחי'
ועד ל' יום הולך.

תוספת חדשים
יום לה איכתיב לן כיון שלא
הלך לגליל ויש לחוק שזו
כונתו אע"פ דלא משמע
הכי נמי ש"כ דלקמן דב"ה
אנשיטתים טי' דלא לימנו
תלתין יומא וכו' ודוק:

תוספות רעק"א
כיון דאפשר לו לכלכל
ע"י ש' (ביתוס' ד"ה כלל
אמר) אבל רבנן דמתני'
דהבא דכתיב ונכחי' ונכחי'
הבן אינה מגורשת ע"כ
דמ"ל דנתבון לצעורה
בחנו. וברישא דמת דבן
דמגורשת הוינו כיון דלא
פריש ופן ההנקה אמר'
דלחורחה סבין וכוונתו
לינק מה שצריך לו ומש"ה
מת הבן מגורשת. והיינו
לאוקימתא דרבא דבריש'
במתם בעי' שתניק ביד
הודש אבל לאוקימתא
דרבא אשוי דיום א' בלבד
הוא א"כ הוי כפריש
ואמר' לצעורא סבין ק'
במתם מ"ש רישא ומ"ש
סימא (ב"ב בחוס' ד"ה
בשלמא לרבא. ומ"ש
בתוס' ד"ה סתיתין
כסבואר בתוי"ט היינו
לחלק בין איצטליה
לרישא דכאן. אבל רישא
לסימא דמשנתנו קשה
במתם כמ"ש רבינו):

למיחס. דבא עליה ויאמרו גטה קודם לבנה. דאיהו גופיה לא יתן לה משום פנס בכו אלא יכתוב גט אחר. אבל הרא"ש אינו מפרש דתנשא לכתחלה דוקא כשהלך למ"ה. והרמב"ם בפ"ג מה"צ לא כתב שהלך למ"ה. ואפ"ה לא כתב בדברי הרא"ש. וטעמא לאו דמפרש כפירוש הר"ן אלא שיש לו פירוש אחר בענין פייסתי דלומר שמחלה התנאי כמפורש בדבריו פ"ט מה"ג. וכחצו התוספות לעיל פ"ב דף י"ח דמדכתב רש"י [וכ"כ הר"ב] שמא יבא בעל ויערער [משמע] שהתנאי זו אינו אלא משום לעז בעלמא שזינא הבעל לעז. וכיון שהאמינה עליו לא יוליא לעז דכסיפא ליה מלתא. ע"כ: (א) הרי זה גטך אם לא באתי כו' הרי זה גטך מעכשיו כו' לשון הר"ן. ותמיהני הך מתניתין יתירתיא היא. דתרי גוויי דידה. מאס מתי אינו גט. ומעכשיו אם מתי הרי זה גט. דתנא לעיל [מ"ג] כמתין לה. וכו' דה"ק דכד"א נתי דאס מתי ללאחר מיתה משמע. הטי מילי היבא דתלה בתיבה דכיון דלא מגרש לה. אלא כי הכי דלא תפול קמיה יבס. אף הוא אינו רואה שיחול גטה אלא לאחר מיתה. דסבור הוא דיש גט לאחר מיתה. אבל הכא דתלה באם לא באתי סד"א דמעכשיו משמע. קמ"ל. א"כ סד"א התם משום הכי אמרינן דכי לא אמר מעכשיו ללאחר מיתה דמי. דהייבין דלמא אינו רואה בגירושה כלל. דידוע הוא שאין גט לאחר מיתה ולפיכך איכיון. אבל הכא דאפילו נימא דלאחר שלא יבא משמע. מ"מ כי לא מת גירושה חיילו ולגרסה מכיון. סד"א שאם לא באתי גרידא מעכשיו משמע. קמ"ל. ע"כ: הרי זה גט.

(א) כ"ה וכן אם היה כו' כשי הדברים כדע"כ ד"ר. וכפי הנראה גם שיהם הם המשך לדבריו שפירש המנהיג והכל דבור אחד הוא. או י"ל דלפי הכ"ה הוי תסרות כשעת המלות. הרי' גטך אם לא באתי מכאן ועד ל' יום" כשתי נכות אלה והיה כתוב שם וכן אם היה כו'. (ב) נכחי' ד"ר וסוהה.

תפארת ישראל יבין

יהודה נגליל, והיא בא"י וסמוך לה היה כפר עותנאי והיא עיר בגליל: (א) מיד: (ב) לפי מה דנקט מחיתין, שהתנה אם לא יחזיר מגליל, ק' למה הגט בטל, הרי לא הלך לגליל ונמצא שלא חזר משם. אלא מתניתין מייירי שהיה הולך לרכבו, והתנה מקודם ב'תנאים, שאם יבוא לגליל, היקף יהיה גט, ואם לא ילך לגליל, עכ"פ כשנכחה ל"י יהיה גט. ולהכי כשחזר מאנטיפטרס, בטל ב' התנאים, דלא נגליל הלך ולא שהה ג"כ ל"י: (ג) ולהכי התנה עוד, שצ"ח יגיע ליהודה התגרש מיד: (ד) הוא סוף גבול גליל: (ה) מיד: (ו) דלא ליהודה הלך וגם כן לא שהה ל"י: (ז) ולהכי התנה עוד שכשיגיע למדינת הים התגרש מיד: (ח) הוא בסוף א"י: (ט) דלא למדינת הים הלך וב' לא נכחה ל"י. ובכל ה' צבות נכסל הגט לגמרי מלגרש בו טוה, אפילו קיים אח"כ תנאו, אפ"ה הרי לא התנה רק על מהלכו הראשון. וכו' דקמ"ל תנא דאע"ג דאס רק היה מתנה התנאי של ל"י, וחזר קודם הל"י היה יכול לקיים תנאו אח"כ, וכסיפא דמתניתין, ואפ"ה אם התנה עוד תנאי שילך למקום פלוני במהלך ראשון, ולא הלך לשם במהלך ראשון, אז ביטל לגמרי גם התנאי של הל' יום. וכ"כ בהתנה רק תנאי המקום לבד והלך וחזר (גיטת ח"ב) [ג]

פתבו ותנו מי ע"ג ט"ג
כתבו ונתנו מי ע"ג ט"ג
כ"ג ט"ג ט"ג ט"ג

שנוי נוסחאות

כ"ג כתבו ותנו גם
כ"ג וכל"ק וכמסביר
כתבו גם ותנו וכמו
למנוניו כתבו גם בתוך
י"ב חדש ונתנו לאחר
י"ב חדש כ"ג וכל"ק
וכמסביר... ותנו בתוך
י"ב חדש כ"ג כתבו
ונתנו בתוך י"ב חדש
לאחר י"ב חדש כ"ג
כ"ג לה אחר.. כתבו
כ"ג י"ב אחר י"ב ונת
אם הגם כ"ג וכן כ"ג
כ"ג... והגם קדם כ"ג
י"ב... כמסביר גם..
ואם אין ידוע כמסביר
אם אינו ידוע כ"ג
ידוע:

ובגמ' איכא מאן דמחני אמתני' דה"ל שרדך שיאמינה אם
תאמר שלא בל. וכן פסק הר"ם. ואיכא דלא מחני הכי אמתני'
דכיון שלא ראינו שבל לעיר משיאל לא חייסין שמה בל. והר"ב
שלא כהז כן במחני' סובר כהרמב"ם
דלא מחני אמתני'. וטעמו כהז
המגיד סובר שחשבות הלו שמה פייס
ושמה בל חיון מדאורייתא מפני
שזדון תורה העמד דבר על חוקתו
וכיון שנתגרסה חיון חוששין לדבר אחר
שאין הלו רואים אותו. ואין ספק
בטורה החמורה כו'. וכיון שכן נמלא
שמתוקה לטועת הלו בדרכין והלך
אחר המיקל: הרי זה גט. ובגמ'
איבעיא לכו אם מותרת מיד שמה.
שהרי ודאי לא יבא עוד. ויש כאן
קיום תנאי או דלמא לאחר י"ב חדש
דאחיקים תנאה. ופי' סה"ס' משום

לאחר י"ב חדש: ע"כ. ולא אפשר ופסקו לקומרא:
כתבו גט בתוך י"ב חדש כו' אינו גט. דלא תימא
שלא הקפיד אלא על
הקפיד. הר"ן: רבי
שנים עשר חדש. כתבו ותנו גם לאשתי.
כתבו גם בתוך שנים עשר חדש ונתנו
לאחד שנים עשר חדש. אינו גמט. כתבו
ותנו גם לאשתי אם לא באתי מכאן עד
שנים עשר חדש כתבו בתוך שנים עשר
חדש ונתנו לאחד שנים עשר חדש אינו גט.
ר' יוסי אומר כזה גמט. כתבו לאחר שנים
עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש
ומת. אם הגט קדם לביטול. הרי זה גט. ואם
מיתה קדמה לגט אינו גמט. ואם אין ידוע.
זו היא שאמרו מגורשת ואינה מגורשת:

דאיכא למגור אטו לא מה. והר"ן פירש דאיכא למימר דאיכו
ודאי לא היי חיים למיתה ידיה ולא היה גומר ומגרש אלא
כיון דהשתא מה מקמי הכי מספקין ליה דלמא בתוך י"ב חדש
מה. הר"ן. ובלשון מגורשת ואינה מגורשת עמ"ס ב"ד:

יבין תפארת ישראל יבין
דכבר שמעינן לרישא וסיפא ממ"ג. אפ"ה קמ"ל הלא ברישא רבואה, אף
דלא הלה תנאו במיתה, אפ"ה אמרינן חיון גט לאהר מיתה, וסיפא נמי
נראה לי דרבואה קא משמע לן, דבאמר מעכשיו, אף שהוא לא התנה
רק סה"ס, לא אמרינן דמסתמא נהכוין רק כשיטעב בחיו מלאחור, ולא
כשיטעב מלאחור מחמת מיתה, דהרי מיתה לא שכיח [כגיטין ד"ב כ']

פ"ח א הזורק גם כו'.
פ"ח א בתוך הצרה
כ"ג לתוך..
ורקו. כ"ג ירק.

שנוי נוסחאות

פ"ח א אות פא
הרע"ב דהזורק
והוא שתהא עומדת,
אפי' בזרק לה שלא
בידיעה ואפר בשני
עדים ראו גם זה שאני
נותן לה אפשר דמתני
כמו בנות לירח כפוש.
ואם היא ישנה צ"ע אם
היא מגורשת ד"ל דלא
ומסתברא הוואיל ואין לה
יד אין לה חצר. הר"ן
בשם הרשב"א והח"מ
פ"ה סה"ל גירושין.
ובבב"א הרשב"א כ'
בשם הראב"ד דאף
בישנה מגורשת:

פרק ח א והיא בתוך ביטה כו' של נכסי מלוג וזרקו לה ע"ג קרקע. רש"י. ובגמ' פריך מה שקנתה חשה קנה בעלה. וא"כ
אכתי לא נפק גט מיד הבעל. ואסיק רבא דגטא וחלצה בלויס כלאחד מידי דהוה יד עבד דקני ליה
לרביה ואפילו הכי קונה את עצמו בשטר על ידי עצמו [כמ"ס במ"ג פ"ק דקדושין] משום דגטו וידו בלון כלאחד. ס"ג גטא
וחלצה בלון כלאחד: הרי זו מגורשת. כהז הר"ב דכתיב ונתן בידה ומללא כתיב ובידה יתנו משמע ונתן בידה מ"מ ומסיים
רש"י וידה דכתב רחמנא דבטיין דומיא
דידה דמשתמרת לדעתה. ע"כ. וכתבו
התוספות ואמ"ה ולימא ונתן כלל
בידה פרט ואין בכלל אלא מה שבפקט
י"ל ושלחה חזר וכלל ודיינין כעין
הפרט ע"כ. והר"ן כהז חרי ונתן בידה בפרשה ובחרא מיותר
לדרשא. א"כ משום דהוי מיטוט אחר מיטוט ואין מיטוט אחר
מיטוט אלא לרבות ע"כ. ועיין ב"ב ר"ם ק"לח. ומ"ס הר"ב והוא שתהא עומדת בלד ביטה או בלד חלצה. גמרא. וטעמא כ'
ידה

פרק ח א הזורק גם לאשתו. והיא בתוך
ביתה. או בתוך הצרה
הרי זו מגורשת. ורקו לה בתוך ביתו.
כתלה בין בגגה בין בקרפיפה. והוא שתהא עומדת בלד ביטה
או
כתלה בין בגגה בין בקרפיפה. והוא שתהא עומדת בלד ביטה או בלד חלצה. גמרא. וטעמא כ'
ידה

פ"ח א של נכסי מלוג, או שהוא שאל או משכר לה: ב) דאף דכל מה ששיק לאשה קנה הבעל. עכ"פ גטא וידה בלון
כ"ד

אור גדול
הוי שלוח דירות ולא שלוח דידה ואין לך לומר שיחא אלא כאלו נתן
בידה לפקדון כו' עיי"ש. ותמיה מאור דהא ברחוק התצר גם ידה לא
הוי וא"כ איך הוי כאלו נתן בידה לפקדון הא לא הוי רק כאלו נתנו על
גבי קרקע ואח"כ בשאמרה תוכה לי הצרי הוי כאלו נישך מע"ג קרקע
דלא מהני. ומצאתי להתו"ג (ס' קל"ח) שהריניש בזה ות"י דכיון דהוי
שלו לפירות הוי כחצירו. ואח"כ בשאמר לה הא נישך גיטה והצירה באין
כאחד והוי כסידו לידה כמו נתן לחצירו וכתב"ל שטר מתנה עליו יעו"ש.
ודבריו נכונים. אמנם לשון הר"ן אי אפשר להלום לפי פירושו. דא"כ
א"כ

[אין] בלד חלצה: קלתה. כלי שהנשים נוהגות בו מטה ומחמין: הרי זו מגורשת. ואפי' היא בתוך ביתו דמקום חיקה וקלחה קניי לה שאין אדם מקפיד לה על מקום חיקה ולא על מקום קלתה: ב' או שמצאתו מאחריו. שהיה הגט על גבו ועקס וגו' לה כדי שתטלו: אינו גט עד שיאמר מלי נשך*). ולכי אמר טלי נשך מיהת הוי גט. אבל אם היה הגט על גבי קרקע או על גבו או בגופו ולא עקס גבו או לא המליא גופו לה כדי שתטלו אפי' אמר טלי נשך אינו גט: קוראה והרי היא גיטתה. כשהיא קוראה בוראה שהיא גטה: קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת. כל שהיא יכולה לשמרו והוא אינו יכול לשמרו. זהו קרוב לה. וכל שהיא אינה יכולה לשמרו והוא יכול לשמרו זהו קרוב לו. שיהיה יכולים לשמרו. או שיהיה אינם יכולים לשמרו. והוא מחלה על מחלה. ולענין פסק הלכה אינה מגורשת עד שיגיע גט לידה או לרשותה: * כי' כע"כ דר' והוא דבור אחד שם עם דבור מקום. אמר

או בתוך חצרו אפילו הוא עמה במטה או אינה מגורשת. לתוך חיקה. או לתוך קלתה. הרי זו מגורשת: ב' אמר לה בנסי שפר חוב זה. או שמצאתו מאחריו) קוראה והרי הוא גטה. אינו גט עד שיאמר לה *הא גטתי. נתן בידה והיא ישנה. געורה. קוראה. והרי הוא גטה. אינו גט עד שיאמר לה. הא גטך. היתה עומדת ברשות הרבים. וזרקו לה. קרוב לה. מגורשת. קרוב ליה. אינה מגורשת.

ידה מה ידה בסמוכה אף חלצה בסמוכה ומה הלשון משמע דכלד ומולה לה סגי. ול"ל דלישאל דמהניטין דוהיא בתוך ביתה. לאו דוקא. וראיתי להמגיד בפרק י"ז מהלכות גזילה לענין קניית מיליה. דבעינן נמי סיהא עומד בלד שדכו. שכתב יש שפירשו עומד בלד ובחוכו. אבל בלדו ומולה לה לא. וכן מוכח לדעתם בפרק כל גגות בעירובין (דף ע"ג). ולשון המחבר כלשון הגמרא. ע"כ. ואסתמיטתיה לכתוב כן כדכ"ט פ"ה מהלכות גירושין והיה לו רחיה מלשון בתוך דמשנה. וט"ח ר"ס קל"ט העתיק דל"א שהיא עומדת בחלצה ובח"מ סי' רס"ח העתיק אלל שדכו. ועיין מ"ד פרק קמח דכ"מ: אפילו הוא עמה במטה. פירוש הגט ומוקי לה בגמרא כשהמטה שלו. אבל מטה שלה וגבוהה עשרה חולקת רשות לעלמה. מאי איכא מקום כרעי. אמרם על מחלה. חיקה. כתב הר"ב שאין אדם מקפיד על מקום חיקה. ואפי' פשיטא דהא חיקה הוי ממש כידה. ואומר ר"י דמיירי כשבגדיה לטון הר"ן בעסקין בענין גירושין עסקין. דלי לא. מאי איריא אמר לה כנסי ש"ח זה. ומאי איריא מלאתו מאחריו וקראתו. אפילו נתנה לה נתינה מעלייהא אלא שלא פירש אינו כלום *והא ק"ל ריך לפרש [במשנה ז' פ"ד דמעשר שני] אלא הכא בעסקין בענין גירושין מתחלה עסקין ואילו נחת לה נתינה מעלייהא בסתם מהני. אבל כיון שאמר לה כנסי ש"ח זה הרי נכתב כל מה שפיר עסקין בלוחו ענין מתחלה. כיון שלא אמר לעדים ראו גט שלי נתן לה. דכתיבי מהני כדליתא בפרק הכוזבין (דף ע"ג). וכן נמי כשמלאתו מאחריו אינו גט. שאין עסקין בלוחו ענין מוטיל. כשנתנו סתם. אלא היכא דליכא נתינה (ועלייהא). (אלא) [ג"ל אגל] ב'ו שהיא נתינה גרושה עיקס וגבו לה לא מהניא. ע"כ: אינו גט עד שיאמר כו'. פירוש אפי' בעורו בידה וה"ל לאור ולטלו מידה כרבי בגמ' דנתן בידה קריאה ביה אפי' *נתינה רבונה לאו כלום היא. הר"ן. אבל נתינה בעין. ומש"ה טלי נשך מעל גבי קרקע לא מהני. כמ"ש הר"ב. ואפילו אל"ל ח"כ הא גטך. וז"ל הרמב"ם בפ"א מה' גירושין [כ"ג] שגמרו ונתן בידה לא שחקת היא מעלמה. והרי לא נתן לה לא הוא ולא שלוחו. ע"כ: עד שיאמר לה הא גטך. שגריך שיתן לה בצורה גירושין. שגמרו ספר ברייתא ונתן בידה שיתן אותו בצורה ספר ברייתא. הרמב"ם פ"א מה"ג: נתן בידה והיא ישנה כו'. דלפ"ג דלא בעינן דעתה דידה. מקום המשמך מיהא בעינן וכשהיא ישנה לא מיגטר. הר"ן. וכן כתב בית יוסף בשם הרשב"א: אינו גט עד שיאמר כו'. ואפי' שהיו מתחלה עסקין בלוחו ענין. ואפילו אמר לעדים מתחלה ראו הגט שלי נתן לה דמהני ברישא. הכא לא. דישנה לאו בת אגרובי היא מהטעם שהחב"ל. הר"ן: עד שיאמר לה. בעורו בידה כשנערה וכו' ופ"ה לעיל: קרוב לה מגורשת כו'. פי' הר"ב כל שהיא יכולה לשמרו כו'. הכי אמר ר' יוחנן. ובמ"ה פרק ג' דיבמות. מפרש הר"ב כדאמר רב. וכתב הר"ש דר' יוחנן לא תאח לאפלוגי ארבע דשפיר איח ליה לענין דיכא להא דרב אלא דל' קרוב לה וקרוב לו לא משמע ליה לפרושי בד' אמות כדפירש רב. דמשמע אפי' רחוק ממנה הרבה. וכן מחלה על מחלה אינו מחפרש יפה אליבא דרב. לכך נראה לו לפרש קרוב לה אפילו ק' אמה. משום שיגובה חקו חכמים בגטין וכל דמקשה אדעתא דרבנן מקדש. ע"כ: מגורשת. כתב הר"ב ולענין פסק הלכה אינה מגורשת עד שיגיע כו'. גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב. רש"י: קרוב לו. כתב הר"ב כל שהיא אינה יכולה לשמרו והוא

שנויי נוסחאות (הוא) ע"ה. כתיב וכמנצי"ל ליתא: דנ"היא עמו. פתוך חיקה. כתיב בתוך: ב' מאחריו. דכ"ג וכתיב מאחריו. קוראה. דכ"ג וכתיב וכמנצי"ל קורא וכן בסוף. (והרי) הוא. כמנצי"ל והוא גיטתה וליה. ופירש"י משמע קת שלא היה לפניו מלפני קוראה והרי הוא גיטתה דרישא ועי' בפ"ה הכרמ"ס. הא גטך. כתיב הוא. דכ"ג וכתיב הרי זה גיטך וכן בסוף. געורה. כתיב ד' נתינה. וזרקו לה. כתיב וזרקו לה גט כר"ה

תוספת רעק"א

[אות פב] בשנה הא גיטך. וה"ל באמר כנסי ש"ח. אבל אמר זכי בשפ"ה זה כיון דקנאתו לצור על פי צדיות צריך לחזור ולפולח ממנה שר בשם הרמ"ה: [אות פג] הרמ"ה: דהא ק"ל צריך לפרש. אבל הרמב"ם ס"ל דבסתם מגורשת מדאורייתא אלא דמדרבנן צ"ל הא גיטך. א"כ מתני' בפסחה: [אות פד] שם ר"ה אינו גט. דנתינת רשותה וה"ה לאו כלום הוא. הנהי' בנתן לידה לשם קדוה או בנתן לחצירה לשם גירושין ואח"כ עמדה כצד החצר ואמר לה הא גיטך הוי גט כיון דמיד הבעל בא לידה או לחצירה. ופיתחו אם דחאתו הרות לחצירה ואח"כ אל"ל הר"ן נשך הוי כשלי גיטך מע"ג קרקע אינה מגורשת כיון דליכא נתינת הבעל. ר"ן: [אות פה] במשנה יד שיאמר לה גיטך. ואם נפל הגט מידה קודם שנגערה אינו גט עד שיהזור ויתן לה. הרמ"ה בשם הרמ"ה: [אות פו] בהרע"ב ד"ה קרוב לה. זה מחצה על מחצה. דאין לפרש מע"פ שחיו שניהם עומדים בארבע אמות. דא"כ נהוי הי מניניה קדים וכו' דאמו תרווייהו כהרי הדדי והא א"ל לעצמם. נראה ואת ואכתי דלמא מיירי בפרק

נגרין בלחן. חוס': ב' אמר לה כנסי ש"ח זה כו' אינו גט. איריא אמר לה כנסי ש"ח זה. ומאי איריא מלאתו מאחריו וקראתו. אפילו נתנה לה נתינה מעלייהא אלא שלא פירש אינו כלום *והא ק"ל ריך לפרש [במשנה ז' פ"ד דמעשר שני] אלא הכא בעסקין בענין גירושין מתחלה עסקין ואילו נחת לה נתינה מעלייהא בסתם מהני. אבל כיון שאמר לה כנסי ש"ח זה הרי נכתב כל מה שפיר עסקין בלוחו ענין מתחלה. כיון שלא אמר לעדים ראו גט שלי נתן לה. דכתיבי מהני כדליתא בפרק הכוזבין (דף ע"ג). וכן נמי כשמלאתו מאחריו אינו גט. שאין עסקין בלוחו ענין מוטיל. כשנתנו סתם. אלא היכא דליכא נתינה (ועלייהא). (אלא) [ג"ל אגל] ב'ו שהיא נתינה גרושה עיקס וגבו לה לא מהניא. ע"כ: אינו גט עד שיאמר כו'. פירוש אפי' בעורו בידה וה"ל לאור ולטלו מידה כרבי בגמ' דנתן בידה קריאה ביה אפי' *נתינה רבונה לאו כלום היא. הר"ן. אבל נתינה בעין. ומש"ה טלי נשך מעל גבי קרקע לא מהני. כמ"ש הר"ב. ואפילו אל"ל ח"כ הא גטך. וז"ל הרמב"ם בפ"א מה' גירושין [כ"ג] שגמרו ונתן בידה לא שחקת היא מעלמה. והרי לא נתן לה לא הוא ולא שלוחו. ע"כ: עד שיאמר לה הא גטך. שגריך שיתן לה בצורה גירושין. שגמרו ספר ברייתא ונתן בידה שיתן אותו בצורה ספר ברייתא. הרמב"ם פ"א מה"ג: נתן בידה והיא ישנה כו'. דלפ"ג דלא בעינן דעתה דידה. מקום המשמך מיהא בעינן וכשהיא ישנה לא מיגטר. הר"ן. וכן כתב בית יוסף בשם הרשב"א: אינו גט עד שיאמר כו'. ואפי' שהיו מתחלה עסקין בלוחו ענין. ואפילו אמר לעדים מתחלה ראו הגט שלי נתן לה דמהני ברישא. הכא לא. דישנה לאו בת אגרובי היא מהטעם שהחב"ל. הר"ן: עד שיאמר לה. בעורו בידה כשנערה וכו' ופ"ה לעיל: קרוב לה מגורשת כו'. פי' הר"ב כל שהיא יכולה לשמרו כו'. הכי אמר ר' יוחנן. ובמ"ה פרק ג' דיבמות. מפרש הר"ב כדאמר רב. וכתב הר"ש דר' יוחנן לא תאח לאפלוגי ארבע דשפיר איח ליה לענין דיכא להא דרב אלא דל' קרוב לה וקרוב לו לא משמע ליה לפרושי בד' אמות כדפירש רב. דמשמע אפי' רחוק ממנה הרבה. וכן מחלה על מחלה אינו מחפרש יפה אליבא דרב. לכך נראה לו לפרש קרוב לה אפילו ק' אמה. משום שיגובה חקו חכמים בגטין וכל דמקשה אדעתא דרבנן מקדש. ע"כ: מגורשת. כתב הר"ב ולענין פסק הלכה אינה מגורשת עד שיגיע כו'. גזירה שמא יאמרו על רחוק שהוא קרוב. רש"י: קרוב לו. כתב הר"ב כל שהיא אינה יכולה לשמרו והוא

י כ י תפארת ישראל י כ י

כאחד. והוא טעמה בלד ביתה וחלוצה. ומשתמר לדעתה. דמתחלך משום יד אחרת. ריך שיהיה כיד. שסמוכה לה. וזריך ג"כ שכזרק לה ידעש שהוא גטה. דל"כ ספיקא הוה [ק"ט] ג' הגט: ד' מטה שאינה שלה. דבשלה ויושבח עליו וגבוה י"ט מגורשת [סג]: ה' חיקה הוא כיד ממש. רק מיירי שבגדיה מגוררין ע"ג קרקע וזרקו עליה: ו' כל למטה ולמחמין: ז' דמקום הסל והחיק קניי לה. שאין אדם מקפיד על מקומן: ח' שהיה הגט על גבו. ועיקס גבו לה שתטלו [כ' כ' הר"ב]. ועי' הכי מיירי. דלמ לא עיקס לה גט.

אור גדול

כנתנו בידה לפקדון. ואם לא הוי כחצר דיריה ג"כ. וכפ"ס שם הת"ג להרמ"ה] גם להר"ן לא מהני. ויש לעיין. וקצת נראה כפ"ס מהא: דנתן בידה כשהיא ישנה מהני כשאושר לה אח"כ הא גיטך אף דלא הוי מקום המשמך מתחלה לפ"ס הר"ן בסעמא דישנה משום שאינו משמך ואפי' מהני אמירתו אח"כ ה"ה באינה עומדת בצדדה. ואכתי צ"ע:

ג וכן לענין קדושין... ויבטלנו מלפני ה'... וכן לענין קדושין... ויבטלנו מלפני ה'...

שנויי נוסחאות... חוספת רעק"א... בקרם איש אחר לר'... וכו' וכו' וכו'...

ואם יכול כו' גמ'... ואל"ת מה לי יכול לשומרו... ואל"ת מה לי יכול לשומרו... ואל"ת מה לי יכול לשומרו...

מחצה על מחצה... מגורשת ואינה... מגורשת ואינה... מגורשת ואינה...

אמר לו בעל הבית... בנמי מוקמין לה באומר זרוק לי חובי... בנמי מוקמין לה באומר זרוק לי חובי...

עין מ"ט בזה הלשון... וכן לענין קדושין... וכן לענין קדושין... וכן לענין קדושין...

הלכה שיש לה... וכן לענין קדושין... וכן לענין קדושין... וכן לענין קדושין...

יבין

תפארת ישראל

בועז

ש"ה (א) ואלה"ק... ואלה"ק... ואלה"ק... ואלה"ק...

ש"ה (ב) ואלה"ק... ואלה"ק... ואלה"ק... ואלה"ק...

לשמו ולא היה... ואל"ת מה לי יכול לשומרו... ואל"ת מה לי יכול לשומרו...

לשמו ולא היה... ואל"ת מה לי יכול לשומרו... ואל"ת מה לי יכול לשומרו...

וכי' . אבל אם אמר לו זרקה לי חובי והפטר מכיון זרקה לו בכל עיני . פטור : לאויר הגג . לפחות משלשה . סמך לקרקעית הגג . דכלבוד דמי : מרשות הגג . ולא ממחילת הגג וכנס לתוך מחילת המקום שהיא עומדת בו : או נשרף [הכי יו']

היתה עומדת על ראש הגג . וזרקו לה . ביון שהגיע לאויר הגג (הרי זו מגורשת) . הוא מלמעלה הטי . והוא מלמטה . וזרקו לה . ביון שיצא מרשות הגג . נמוחק . או נשרף . הרי זו מגורשת (כה) : ד בית שמאי אומרים . פטור אדם אשתו בגט ישוני . ובית הלל אסריני . ואיזהו גט ישן כל ששנתיהד עמה אחר שבתו לה (כה) :

ודאי ללא ס"ל לגמ' דידן הכי . אלא כשאומר זרקוהו בכל ענין פטור . והלכך זרישא מאי למימרא ובישיבא קשיא נמי דהני חיבי . והא פטור . אלא גמ' דידן לא חש להקשות גם זו הקשיא דמישיבא . ואע"פ שהרשב"א יאמר דבסברא דזרקוהו עד שיכנס לרשותו לא פליג גמ' דידן אלא בהא פליגי ירושלמי [וגמרא דידן] (וידן) . דלירושלמי אע"ג דזרישא קשיא מאי למימרא כיון דבישיבא טובא קמ"ל קיימא האוקימתא . ובהא פליגא דידן [דאע"ג] דמודה נמי דבישיבא טובא קמ"ל מ"מ כיון דזרישא קשיא מאי למימרא . לא קיימי לה האוקימתא . הרמב"ם והטור לא ס"ל הכי בסברת גמ' דידן . זה נ"ל ברור שזו היא סברתם וזרקו דברי הר"ב שכתב דבכל ענין פטור כי כמכיסים הם

באמת ויוצר על דעת הרמב"ם והטור : היתה עומדת על ראש הגג . מסיק בגמ' דידה וחלר ידידה : ביון שהגיע לאויר הגג מגורשת . פירש הר"ב לפחות משלשה וכו' גמ' . ופירש"י דהוי כמאן דנח . והלכך קאיתו בהתחמו דכיון דהגג גבוה וי"ד הוי ליה חצר המסתמרת לכל דניח בגווה ע"כ . ובאין לגג מעקה מיירי דכשיש לגג מעקה כל שהוא נכנס לתוך המעקה . מהגרשת . וכן יש האוקימתא בגמ' . והעמ הפוקסים דשחי האוקימות הלכה הן . ובסיפא נקטו הרמב"ם והר"ב מחילת הגג . וה"ל הו להו לפרש דרישא ביש לה מחילות : הוא מלמעלה והיא מלמטה . מסיק בגמ' בגג ידידה וחלר ידידה : ביון שילא מרשות הגג . לכוון הר"ב ולא ממחילת הגג ונכנס לתוך מחילת המקום וכו' וכן לשון הרמב"ם בפירושו ובחבורו פ"ה מה"ג . כלומר ולא כגו זרישא מרשות הגג בלבד . אלא עד שיכנס לתוך מחילות המקום וכו' מבוט דקודם שיכנס לתוך מחילות וכו' אין ראוי לנוח דחתי זקא ודמי ליה חוץ למחילות . ובגמ' מש"ה מוקים לה כגון שהיו מחילות המסתמות פירוש דחלר עורפות על עליונת פי' דגג . ויחא עפי' ליטנא דמתני' דלא אחתי אלא שילא מרשות הגג . ומשנע דמוד מגורשת והיינו משום דמחילות המסתמות עורפות . והרמב"ם והר"ב ראו לפרש ונכנס חוץ מחילות כו' . והשתא צין עורפות צין אינן עורפות . כל שיכנס למחילות וכו' מתגרשת . וקודם לכן לא . והואיל שלעמין הדין אין חלוק לא הקפידו לפרש דמיירי במחילות המסתומות עורפות . והו בגמ' דחא דמיני הכא בנכנס לתוך המחילות . ולרבנן [דרפי"א] דמסתבת שבת במסתבה קליטה ללו כמו שהינה דמיא . היינו טעמא דהכא טעמא מבוט אנטורי הוא . והא קא מנטר : נמוחק . בגמ' אמרי' דהיינו כשנמוחק דרך ירידה . אבל כשנמוחק דרך עלייה פירש"י כזוהרו להעבירו מעל מעקה הגג וזרקו כלפי מעלה . אם נמוחק דרך עלייה קודם שחזר לירד . אע"פ שהוא בחוץ מחילות המסתומות אינה מגורשת דלא מקריא נתינה אלא דרך הנחתו . ויש להרמב"ם פירוש אחר . אבל רוב המפרשים תפסו פירש"י : נמוחק או נשרף כו' . וה"ל זרישא והא דתנא לה בסיפא אורחא דמלתא נקט . דבחצר שכיח מים ואש . והו דעת רוב הפוסקים . ואע"פ שאין דעת הרמב"ם כן . ושפט הסוגיא מוכיח וזתר כפירושם : ד בית שמאי אומרים פטור אדם את אשתו בגט ישן . כתב הר"ב צ"ש סברי לא אמרי' גזירה שמה יאמרו גטא עורסא נמי אשתו אה"כ מלא בה דבר ערוה . הלכך מזהמת היא צעיו וחיוב בה עלייה . וב"ה היא לכו אשי' הקדיחה תבשילו וכול לגרשה ואינה מזהמת צעיו ויאמרו כי בה עלייה . וכה"ג פליגי לקמן [מ"ט] בגמרא ולנה עמו בפונדקי . תוס' . ואע"ג דלכ"ה אפשר שנגרשה משום דבר ערוה . מ"מ גזירת חכמים היחה שמה יאמרו בגרשה משום שהקדיחה תבשילו ואינה מזהמת צעיו וכו' : וב"ה אסריני . כתב הר"ב ופסק הלכה כו' ואם גרש כו' והלך וכו' . עיני מ"ש צ"ל דלעיל מ"ו : ואיזהו גט ישן כל שנתיהד פ' . כלומר ואפי' ביומו שנכתב וגמסר . והלכך לא שייך למפרך אהכא . א"כ מה הועילו חכמים

היתה עומדת על ראש הגג . וזרקו לה . ביון שהגיע לאויר הגג (הרי זו מגורשת) . הוא מלמעלה הטי . והוא מלמטה . וזרקו לה . ביון שיצא מרשות הגג . נמוחק . או נשרף . הרי זו מגורשת (כה) : ד בית שמאי אומרים . פטור אדם אשתו בגט ישוני . ובית הלל אסריני . ואיזהו גט ישן כל ששנתיהד עמה אחר שבתו לה (כה) :

היתה עומדת על ראש הגג . וזרקו לה . ביון שהגיע לאויר הגג (הרי זו מגורשת) . הוא מלמעלה הטי . והוא מלמטה . וזרקו לה . ביון שיצא מרשות הגג . נמוחק . או נשרף . הרי זו מגורשת (כה) : ד בית שמאי אומרים . פטור אדם אשתו בגט ישוני . ובית הלל אסריני . ואיזהו גט ישן כל ששנתיהד עמה אחר שבתו לה (כה) :

תפארת ישראל יבין

וכצעל חוץ ד"א . וכצעלו הלך מזה אוחו האיש . נמנא שקנו האיש והאשה הד' אמות בלחש . והן אמת יש קאת רחיה לוח [מב"ש קל"ט סק"ג] . אמנם לפע"ד לא נראה כן , דהרי כיון דאין לאוש הוא שום שייכות בקניית הגט , לפיכך אפילו עומד עם אוחו האיש עדיין , קנתה האשה הגט בחוץ ד' אמותיה משעם חצר משעם ביהמה לנס . תדע , אילו נתן ראוון לשמעון מזהם שמונת חוץ ד"א בסימטה , דפסקין [בנ"מ רמ"א כ"ב] דקה , דוכי ס"ד שכלם עמד עם אדם אחר כלור , שיכבדו הלא מלקומתה . מיהו אפילו נמנא כרבינו צ"ח ה"ל שיכבד הלא שלא תקנה האשה גד' אמותיה הגט , אפי"ה הבלי יפלה פיהם בקנייתם , דעכ"פ כשחזר והלך אוחו האיש , קנה למפרע האיש או האשה משעם ביהמה לנס . תדע , דא"כ מה הועילו חכמים שהקנתה סיקטו ד"א דלא יתיי לגזוי [כצ"מ ד"ו ע"א] הרי בר"ה מ"ו כי זה הולך וזה בה ודקרו ועיילי לסימטה , ואכתו אתו לגזוי . אלא ש"מ דמי קיימי הד' אמות לאחות אשה דמהלי הלי וקאי [במנות דל"ב א'] , ולאטעטע שלא לזכרנה [בשעות דכ"ו ב'] . וכל זה לפי טעום , אבל האמת יורה דרכו , דאע"פ דקא"ה הו גזר"ה תוס' , קטו דל"ה לאש ולאשם בדבר שאין לו שום שייכות לאיש הוא :

בא) טלה : כב) פחות מג' סמך לקרקעית הגג , אף שנאמר ח"כ : כג) יצאו בים מעקה לגג , מיד שהגיע לאויר המעקה , מגורשת (בר) בחצר טלה : כד) וה"ל זרישא . רק נקטה הכא , דבחצר שכיח אש ומים . וזרקא שקימה זריקת הגט להדליקה שבהלר . דל"כ לשריפה אולי . וזרקא שנסרף דרך ירידה , אבל דרך עלייה , כזוהרו להעבירו מעל מעקה הגג , או כשנמוחק דרך עלייה אע"פ שהוא כבר תחת מחילות המסתומות אינה מגורשת , דלא מקריא נתינה דרך דרך הנחה : בו) שנתיהד עמה צין כתיבה לנתינה , וכתב צו הרב מהר"ב הגאבד"ק לאגודסבורג , על הגליון , ומשום מוקדם לכתב דמיירי ע"י טלה , או שהתיהד עמה ביום הכתיבה : כו) שמה יפמנו צניח שגולו מהעבור שצין כתיבה לנתינה , שיאמרו כשתעברה מן אחר נתינת הגט : כז) וקיי"ל דאם כבר גרשה בגט זה , תשאל לכתחילה . וי"ל דנגרשה ע"י טלה , ונתיהדו צין כתיבה לנתינה , דוקא בנשאה לא תל"ה [קמ"ה] :

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

הכמים בתקנתן דומן בגימין כדפרכין אגטין שמציחין מ"ה כמ"ש
 ב"מ"ב פרק ב'. ועיין ב"מ"ד פרק דלקמן. והרמב"ם כתב בפירושו
 וגט י"ן הוא שיכתוב לה הגט ואח"כ הסחירה וכשאר הגט אללו
 ואחר זמן כתיבת הגט. ואחר שהחירה גרשה פעם שניה ונתן לה

לא יגרש אדם*) את אשתו בגט י"ן. ואם גרש וסלק הבעל למדינה
 אחרת. הנכח צו לכתחלה: דף כתב לשם מלכות שאינה הוגנת.
 אם היה בצבל וכתב לחשבון שנות מלכות ארום שאין להם מלכות
 במקום כתיבת הגט. תל"א מזה ומזה. (ב) ונקראת מלכות [ארום]
 מלכות שאינה הוגנת שאין לה לא כתב

ולא לטון: או שכתב לשם מלכות
 מדי. לפי שצריך לכתוב לשם המלכות
 של מדינה שהגט נכתב בה משום שלום
 מלכות. שיאמרו חסידים אט בעיניהם
 שכותבים שטרותיהם בשמינו: תצא
 מזה ומזה. אם נשאל בגט זה תל"א מן
 הראשון ומן השני: ואין לה לא
 פירות ולא בלאות וכו'. כולה מתני'
 מפרשה ביבמות פרק האשה רבה:
 והולד ממזר מזה ומזה. מתני' ר"מ
 היא דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו
 חכמים בגימין הולד ממזר. ואינה
 *) ג"כ ד"ד יתח' ע"ל א"ת. הלכה

שנויי נוסחאות
 ה' כתב כתי"מ כתב נט.
 לשום. ד"ג ונכ"ק
 ונשט"ר לשם ונכ"ק.
 מדי. ו"ן. ד"ג י"ן. מדי.
 (לבנין הבית לחוריהם).
 ד"ו' קלורבן הבית לב"ה
 ד"ג' ד"ק ל"ה כ"ו.
 (וצריכה גם מזה ומזה).
 כ"ק ל"ה. ואין לה
 (ל"א). ד"ג' אין לה
 ול"ה וכן ל"ה כ"ק.
 בלאות. ד"ג' ונכ"ק
 בליות. (ל"א) ע"ו (ולא)
 ע"ו. ד"ג' ונכ"ק ונכ"ק
 ע"ו וע"ו ול"ה. אם
 נשלה. ד"ג' ונכ"ק
 ונכ"ק ונכ"ק. ואם. ו"א
 זה. ד"ג' ונכ"ק
 וכן כ"ק. וז"ל. ד"ג'
 י"ן. בהפרת. ד"ג'
 ונכ"ק בהפרת. ה"ה
 ב"י. כ"ק אם היתה.
 נפסלה. ד"ג' ונכ"ק
 ונכ"ק ונכ"ק ונכ"ק ונכ"ק
 כמ"ל יורשין וכן כמ"ק.
 (ואם מתו. ד"ג' ונכ"ק
 יתח' :

זה הגט בעלמו. ע"כ. לקושטא דמלתא
 כתב כן לפי שאע"פ שלכתחלה אין
 להאמר בנתינה. מיהו אם נתנו אח"כ
 כשר מכוס דקלא אית ליה גדאשכחן
 בגימין הכאים מ"ה. ומדלא כתב
 הרמב"ם שצריך שיתנהו ע"י שליח
 שמע"י דלא ס"ל כסברת הרא"ש בפ"ב
 דזוקא בהולכת שליח אמרי' דקלא אית
 ליה. ולכן כל גט שלא נמסר ביומו לא
 מתקשר אלא ע"י שליח. ואילו היסח כן
 סברת הרמב"ם לא ה"ל לסתום אלא
 לפרש. והטור ס' קכ"ז הביא דברי
 הרמב"ם לחלוק על הרא"ש בזה
 ודחאם הבי"ח אבל מדהכא גראה שהא
 מולק: דף כתב לשם מלכות שאינה
 הוגנת. פירש הר"ב שאין לה לא כתב
 ולא לטון. גמ' ובפ"ק דע"ז דף י' פירש"י
 כתב ולטון של רומיים מאומה אחרת
 באה לטון אחרים תקנו לטון כל
 ספריהם ע"כ. וקמ"ל הכא דלע"פ שאינה הוגנת אע"פ מתקנאין בה. הוס': לשום מלכות מדי וכו'. דאי אשמועינן שאינה הוגנת ה"א
 משום דמולכת עכשיו ולפיכך יתקנאו. אבל מלכות מדי ומלכות יון. מאי דהוה הוה קמ"ל. גמ'. ומ"ש הר"ב לפי שצריך לכתוב כו'.
 אכולהו כתב לשום מהדר [ומ"ש הר"ב משום שלום מלכות. פירש"י שיהא לו שלום עמהם שיאמרו כו'] : לבנין הבית. דה"א
 דכיון דלאו מלכותא היא. לא קפדי. גמ' : לחורבן הבית. דלא תימא בנין הבית דמדכרי חשיבותיהו הוא דקפדי. אבל חורבן
 הבית. דלערא הוא אימא לא. גריכא. גמ' : היה במזרח כו'. גמ'. מאן חילימא בעל. היינו שינה שמו ושמה. שם פירו ושם
 עירה. אלא לאו סופר כדח"ל רב לספרי וכן ח"ל רב הוה לספרי. כי יחזיתו בשליי כתובו בשליי ואע"ג דמימחר לכו מילי בטיני
 וכו' והרבה מהפוסקים סוברים דספרי לאו דוקא דמאי חששא איכא. אלא עדים החתומים קאמרי. עיין בב"ב ר"ס קכ"ח: תצא
 מזה ומזה כו'. כתב הר"ב כולה מתני' מפרשה בפ' האשה רבה. ומיהו איכא בינייהו דחילו הסס אשמו דראשון מדאורייתא היא.
 וחילו הכא איפכא דאשמו של שני מדאורייתא היא. ולפיכך ישתנה הדין והטעם ביניהם. וק"ל מקומה. ולפיכך לא הולך לבאר.
 ורש"י מפרשה ממש כסגנון דהתם ונחלקו עליו התוס' והר"ן. ולי אפשר ליישב דברי רש"י שסובר דהא דאמר ר"מ כל המשנה כו'
 והולד ממזר. היינו לומר ששטחיהו ממזר גמור כממזר של תורה. ומותר בממזרת. וב"כ ב"י ס' קכ"ח לדעת ר"ח. ועיין מ"ש
 בר"פ האשה רבה בדבור תל"א מזה ומזה. ומ"ש במשנה ב' פ"ב דב"ב. ולפיכך כיון דמוקמינן למתני' כר"מ. נמלא ששטחיהו כ"א
 של הראשון מן החורה. זה כ"ל בדעתו ז"ל. ואפשר שכן גם דעת הר"ב. ולא עוד אלא דקשיא לי על הר"ן מדיוה. כמ"ש במשנה
 ו' בס"ד: והולד ממזר מזה ומזה. כתב הר"ב מתני' ר"מ כו'. גמ'. דאי לאו ר"מ חיליו מדברייהם לא. ולא דמי להא דהאשה
 רבה דחד הוה מדברייהם: שינה שמו ושמה וכו'. פירשו התוס' לא שינו ממש קאמר. אלא שינו לו שני שמות ובב' מקומות וכן

הכתב לשום מלכות שאינה הוגנת. לשום
 מלכות מדי. לשום מלכות יון. לבנין
 הבית. לחורבן הבית. והיה במזרח
 וכתב במערב. במערב וכתב במזרח.
 תצא מזה ומזה. וצריכה גם מזה ומזה.
 ואין לה לא כתובה. ולא פירות. ולא
 מזונות. ולא בלאות. לא על זה ולא
 על זה. אם נשלה מזה ומזה תחזור. והולד
 ממזר מזה ומזה. י"ל זה וזה ממזאין
 להם. ולא זה וזה זכאין. לא במציאתהם.
 ולא במעשה ידיהם. ולא בהפרת נדריהם.
 היתה בת ישראל נפסלת מן הכהונה.
 בת לוי מן המעשר. בת כהן מן התרומה. ואין יורשיו של
 זה יורשין כתובתה. ואם מתו. אהיו של זה ואהיו של זה. הולצין ולא
 מיבמין. שינה שמו ושמה. שם עירו ושם עיריה. תצא מזה ומזה. וכל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ראשון לציון
 פ"ח ה' במשנה כתב
 לשום מלכות וכו'
 עיין יס"ל: שם ור"א ז'
 וזה מטמאין עיין יס"ל:

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

תוספת רע"א
 ה' [אות פ"ח] במשנה
 ו"ל א"ו וזה מטמאין כו'.
 ב' הרש"ל בח"ש ח"ל
 ומ"ש רש"י אם שינה
 כהנים לאו דוקא אלא א'
 כהן ואי נזיר בעל ויפה
 הקשה לי הרבני מ"ה
 עורא נ"י מואל"ש ש
 נזיר אף לאשוחו כהת
 אינו מ"ס מ"א כדאיתא
 ר"פ ז"ל. תו כתב
 הרש"ל א"ר. ויש לפרש
 אינם מחוייבים לפטא
 ואיירי שיער א"פ ל'ו
 כדאיתא שיער. וזה חלוי
 במחלוקת הרמב"ם
 והראב"ד ע"כ מחלוקת
 אבל. דלדעת הרמב"ם
 שם ישראלים ונ"ש
 שאינם מזהרים בלא
 ישא ליחזוהו במצות לה
 ישא ע"י ש"א"ב ליתא
 להך פירושה (וגם רש"י
 סובר כזה כהרמב"ם עיין
 בשאנת אריה סימן ס"ו).
 ועיין במהרש"א שכתב
 דרך אחרת כוח:

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

לקושיים
 דג"ה נמי אם יגרשה צו
 תיטא ואל"כ מה היעיל
 וכו' ובעניי הוה עדיף ממאי
 דעיקר הכח כתיבה וליחיה
 צפיתיה וכו' דמשי לא
 מקיים

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

ה' כתב לשם מלכות כו'.
 שם. ע"פ ס'ל יבנה ל"א מ"ל:
 שבה שמו כו'. ויבנה מ"ל
 ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ה' ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 ש"ל ע"ל מ"ל מ"ל מ"ל
 וס' ק"ג ע"ל מ"ל

הלכה: ך כל העריות שאמרו צרותיהן מותרות. משט עשרה עריות שאמרו חכמים שצרותיהן מותרות לנשא לשוק בלא חליה: הלכו הצרות. על עריות: ונשא. לשוק: ונמצאו. העריות ("חילוניות ואילגלי מלחא שהיו קדושי המה בטעות ומלחא שלא היו

סינה שם העיר. ע"כ. וכ"כ הר"ן. וכחז ב"י סי' קכ"ט דלי בשינוי שם ממש פשיטא שהגט פסול. שלא נכתב לשם בעלה כלל. וכן מדליטריך למימר בגמ' דחכמים מודים לר"מ בזו ואם שינה ממש מאי לריכא למימר. ועוד דדבר הלמד מענינו הוא. דכלה

אלו לרשותה. ולא פטרום העריות האלו מן החליה: תצא מזה. מבעל שנישאת לו. ומן היבס: וכל הדרכים האלו בה. וביבמות מוקמינן לה כר' עקיבא דלמר יש ממזר מחייבי לאוין ואינה הלכה: ך ונשאת לאחר. דק"ל ביהא האחת פטרת לרעה ומלחא זו שכתובה חילונית. ואין יבומיה יבומין. ומלחא שלא נפטרה לרעה ונשא לשוק בלא חליה: תצא מזה ומה. מבעל זה. ומיבמה הראשון: ך כתב סופר גמ' לאיש. לגרש בו חשאי: ושובר לאשה. שחמסור לבעלה כשיפרט לה כחובתה: וטעה הסופר. כשמסר

הדרכים האלו בה: ך כל העריות שאמרו (צרותיהן מותרות). הלכו הצרות האלו ונישאו. ונמצאו אליות (אילוניתיה). תצא מזה ומהיות. וכל הדרכים האלו בהיות: ך הכונס את יבמתיה) והלכה צרתה ונשאת לאחר. ונמצאה זאת (שהיא אילונית). תצא מזה ומה. וכל הדרכים האלו בהיות: ך כתב סופר גמ' לאיש. ושובר לאשה. ונתנו זה לזה (כס). ולאחר (וכנס). הרי הגמ' יוצא מיד האיש. ושובר מיד האשה. תצא מזה ומה.

למן הסטריות: ונתן גמ' לאשה ושובר לאיש. והם מסרו זה לזה. והלכה זו ונשאת כסבורה שזה גט שמסר לה בעלה וזה סבור שמסרה לו חשאי וכו'. ורמב"ם גרים ונתן גט לאיש ושובר לאשה. ופירש ונתן שחשב שנתן גט לאיש ושובר לאשה. אבל הוא ("כריב דיר אילוניות).

מחני' בשינוי מטבעות טבעו כו': ע"כ. והזכיר כמה פוסקים שכזכרנו כן ולא כתב שיחלוק אחד מהן. וגם לא הזכיר מה היא דעת הרמב"ם. ובשינוי נראה שהרמב"ם הוא חולק וס"ל לכירוש המשנה בשינוי ממש. שכ"כ בחבורו פ"ג מה"ג מי שהיה לו שני שמות כו' כותב שמו ושמה שהן רגילים בו וידועים כו'. וכל שם שיש לו כו' כתב השם שאין ידועים כו'. וכל שם כו' הרי זה פסול. סינה שמו או שמה ושם עירו ושם עירה. ח"ע"פ שכתב כל שם שיש לו כו' אינו גט. ע"כ. ויותר מבוזר צפי' המשנה ב' פ"ד אהתן התם היה משנה כו' כתב כשהיה לחדש שני שמות כו'. ובחנני שכתוב המפורסם כו'. אבל אם היה שמו על דרך משל יתכן כו'. וכחז בגט אני אברהם. וכל שם שיש לי. הרי הגט בטל ע"כ. וכן נראה דעת הר"ב מלשנו שם. וכן כתב בשלטי

נצורים בשם הרשב"א ד"מ ששינה שמו לגמרי שהיה שמו יחי וצחקו להם שמועין וכו'. ע"כ. ולי נראה לתרץ דליטריך לאשמועינן ור"י דעת קצת פוסקים שהם ח"ע"פ ד"מ ששינה שמו לגמרי שהיה שמו יחי וצחקו להם שמועין וכו'. ע"כ. ולי נראה לתרץ דליטריך לאשמועינן

כל העריות. ע"כ פ"א יבמות פ"ב ע"ב: תצא מזה ומה. ע"כ יבמות פ"א ע"ב: ך הכונס כו'. ע"כ יבמות פ"א ע"ב: ך כתב סופר. ע"כ יבמות פ"א ע"ב:

שנינו נוסחאות

העריות. כמסביר צרות. ונמצאו (אלו). כ"כ נמצאו. ך כ"כ וכו' מ"כ ר"ל ל"ח. ך ונמצאה זאת. כ"כ נמצאת. כ"כ קונטמטי' ונמצאת זו: ך סופר. כ"כ ונמצאתי הסופר: (גמ' לאיש ושובר לאשה) ומעיה כ"כ ונכ"ק וכו': ונמצאתי ליהא כ"כ וכן ליהא כ"כ ונכ"ק. ונתן גמ' לאיש ושובר לאשה ועי' כ"כ כ"כ הרמב"ם; כ"כ נתן. ונתנו. כ"כ נתן. ונכ"ק. כ"כ ונכ"ק. ונכ"ק. כ"כ ונכ"ק. האיש. כמסביר וכו': מתחת ידי. כ"כ מן האיש. ושובר. כ"כ ונכ"ק ונמצאתי והשובר.

לקימים

מקדים אינו פורענחא לפיכך ולא ענדי הכי ונשאת כו' ל למסך ממחני' דהא ח"ק דליתא דעבדי דהא כ"כ פליגי ב"ש ד"ה ולק כתב דבין דומי' סתמא קאמר שתייתר וכו' איכא מ"י למשמע דהיינו ב"מ סתמא ונמסר ויחייב לא שייך למסך מיהא דר"מ למידימי כפשיטת דמתני' מיירי ביומיה וטוב כתב דמ"מ וקוב"ט דמלחמתני' או יתיר כדפירש הרמב"ם (וכן פירש ג"כ) ומ"מ לא תיקף לך מה הועילו וכו' וק"ל ח"ת ליה. והב"ד לא חזית לעומק דברי הח"ס ולכך כבד איכא דמשמע אפי' ביומיה מיטו משמע מ"י אחר שנה או שתיים כפירש"י וא"כ אמאי לא שייך למסך עלה מה הועילו וכו' איז דשיך ספיר למסך וכו' דלא חקאי מבוזר דכ"כ הקשה כחזקת והנחית כפושטת דהיינו הך ע"כ. ואין צריך להשיב על דברי דמ"מ דכתיב (ע"ל) מעיקרא: (ע"ל)

ואסיק שמו יוחנן. ופסולא דאורייתא. לזה דהא לדין שיהא נכתב לשמו. לאו לשם העלם. אלא הסוגה לאותו האיש שהיא יגרה בו. והרי דעת קצת פוסקים שהם לא כתב שום שם איש ואשה כלל שהוא כשר כמ"ש ב"י. הלכך ה"א דמי מסיק שמהו בשם אחר ממש שנקרא בו מיום היותו ולא מופסל בכך. כיון שעל דעת זה האיש המגרש הוא נכתב. ובשם עירו ועירה כתב ג"כ הרא"ש דאין עכוב בכתיבתו. ע"כ. ואי אומר עוד שאפשר ג"כ שדעת הרא"ש כהרמב"ם. דשינה שמו והכח לגמרי קאמר. והא דהביא ב"ה הרא"ש דפרק הבולח לראיה. דס"ל דשינה שמו בשינוי שמות. איכא למדחי ליה כתב כן. אלא על בראשונה היה משנה שמו כו' וגם הרמב"ם מפרש להיא בשינוי שמות ומהאי טעמא גמי מ"ס בית יוסף בשם רש"י דסבירא ליה בשינוי שמות. ג"כ אין ראיה. דגם הוא לא פירש כן אלא על אחת משנה דבראשונה כו' ומ"מ דעת הרמב"ם ודאי הכי הוא דמסתמיט בשינוי ממש. וכן דעת הר"ב: ך כל העריות כו'. כתב הר"ב ט"ו עריות שאמרו חכמים. במשנה דריש יבמות: ונשא. עיין בפירוש הר"ב מ"ה פ"ב דטוטה: וכל הדרכים כו'. כתב הר"ב מוקמינן לה כר"ע וכו' ואינה הלכה. מסיים הר"ן דאע"ג דמודו רבנן בשינוי שמו ושמה דהולד ממזר אפילו מן הראשון. התם היינו טעמא לפי שנסאת בגט פסול. שעושה ולדה מן השני ממזר מדאורייתא. ומש"ה קנסינן ליה מדרבנן בולדה הראשון אבל כל היכא דליכא ממזר מדאורייתא. לא קנסינן למטבד ממזר מדרבנן. ע"כ. ומדבריו אלו קשיא לי אידויה שהשיב הוא ז"ל על פירוש רש"י שפרש למחני' דלעיל כמתני' דהאשה רבה. והשיב הוא דהכא גרושי הראשון גרושים גמורים הן מדאורייתא ובנה משני ממזר דרבנן. כמ"ש לעיל בשמו. וכאן כתב שבנה מן השני ממזר מדאורייתא. ואע"פ דהכא אגן קיימין בשינה שמו כו'. והתם מודו [בה] רבנן. מ"מ הרי הוא ז"ל מפרש שינה שמו בשינוי שמות כמ"ש לעיל בשמו וליחא אלא מדרבנן. רק דרבנן מודו ואע"כ כתב דבנה מן השני ממזר מדאורייתא. וא"כ אף אט נאמר דמדרבנן נשמע לדר"מ. דכמו שבמקום שמודים רבנן ואע"פ שאין זה אלא כעין שינוי מטבע כו' מ"מ סבירי דעשאוהו ממזר גמור. כמו כן לר"מ במקום שחולק וכובר דהמשנה מוטבע כו' הולד ממזר. דהיינו ממזר גמור מדאורייתא לפי שעשאוהו כן. ולפיכך מה שכתבתי אני שם בספרת רש"י הוא הנכון: ך הכונס את יבמתו כו'. ונראה. דאי אשמועינן בהך קמייתא משום דלא חקייס מלות יבוס הלכך קנסינן לה על שלא המתירה עד שתראה שהעררה חילונית. אבל הכא דחקייס מלות יבוס אימא דלא הוי לה להמתין ולא לקנסה. ואי אשמועינן הכא משום דקא רמיח קמיה והואיל והיא זקוקה לו כמו האחרת הוי לה להמתין עד שתראה שהיו יבומי צרתה כשרין כדי ללאת מידי זקתה אבל התם דלא רמיח

יבין תפארת ישראל יבין

ע"י יבומיה: (א) שתהנו ובעלה שקבלה כתובה ממנו: (ב) הבעל נתן לה השובר דסבור שהוא הנט, ואשה עתה בהיך [וכי' בני הרב המאה"ג מרה' ברוך יצחק שלישי' ה"ל, ואילה"ק הא מכתמא בלא קראו קודם נתינה מיירי דלית האך ע"כ כן, ואם כן אפילו נתן סבעל הגט להאשה אינם מגורשת [כגויעין דייס ב']. י"ל דכנס"ג ע"כ"א חס נשאה לא תלא, משא"כ בחולפו. או דמיירי בקרינה וכתר הכי פילינהו לני ידיה ואפקוהו, דלא לריך למקרי שנית, ומיהו אותה קריאה אינם ממורה מו כ"כ שתייה חסורה להשא בעלמה דלא חייבינן לחלוטי עד דידיעין שהחלפו [דא"ש פ"ב דגיטין ספ"ו וחומ' שם]: (ג) אחר שכתב

דירחן. מיטו אגן קיימא לן דאין טחבין רק מקום עמודיה בשעת כתיבה: (ג) ע"ו עריות שזרים יבמות: (ג) לשוק בלי חליה: (ד) העריות: (ה) שאין יולדות, ומלחא שקדושי המת בעריות בטעות היה, דאחר שהיא בת ל"ה שנים ולא נולדו לה ב' טערות הרי היא חילונית אף שלא נראה בה סומני חילוניות [כא"ע ק"ה ס"ג] להכי אפשר שלא הכירו בו מקודם שהיא חילונית: (ו) מהבעל שנשאה מהיבס: (ז) ואק קיימא לן דאין ממזר מחייבי לאוין: (ח) ועי"ו שחמסר לרעה לשוק: (ט) זו שכתובה: (ס) אם כן לא נפטרה לרעה

אלא קרוב שהוא ראוי להעיד בעדות אחרת. שאין עליו פסול עדות אלא קרובה. אבל עבד או גזלן לא. עבד דלמא חיי לאסוקי ליוחסין. וגזלן דלמא אתו למימר עבד תשובה. אבל קרוב כ"ע ידעי ליה דקרוב הוא. והלכה כבן ננס שהכל משלימין עליו ומ"מ אין מוהם עליו אלא ע"א פסול בלבד. והשאר לריך שהיו כלם כשרים:

הראויין להעיד במקום אחר (י). ואיזהו גם קרה. כל שקשריו מרובין מעדין: **משלימין עליו** (ז). דברי בן ננס. רבי עקיבא אומר. אין משלימין עליו. אלא קרובים

עדותו של מקושר דהיינו בשלשה עדים הלכיים צו. [כדתין במ"ג פרק בתרא ד"ב] ע"א קרוב כשר משום שלשה במקושר לאו דאורייתא כדאיתא בגמ' [הכאן] אפי' אמר כולכם עדים לא לרף עדותן אמר כן ותהא עדותן בטלה [כדתין במ"ח פ"ק דמכות] אלא כך אמר שיתמו הגשרים דעין והקרוב כעין. הר"ן: דברי בן ננס. כתב הר"ב והלכה כבן ננס וכ"כ הרמב"ם. [וכן בקיטור פסקי הרא"ש] ולא ידעתי למה פסקו כמותו והרי

הלכה כר"ע מחזירו. וכן ננס בדורו היה. כמ"ש כבר במ"י פ"ג דצרכים. ומינו שאף ע"פ שקלוכו ר' ישמעאל אין הלכה כמותו בסוף ב"ב: אלא קרובים. כתב הר"ב אבל עבד או גזלן לא. עבד דלמא אתו למימר עבד תשובה. ותימא דבעבד נמי יפרש דלמא אתו למימר נשתחרר. ובגמרא כי אמרין לא דלמאסוקי ליוחסין כלומר דלמירין לאו עבד הוא. היט מטיקרא. אבל כי פריך עלה א"ל גזלן דבר יוחסין לתכשר. הדר קאמר. אלא עבד היינו טעמא דאתו למימר שחריה. גזלן נמי אתו למימר תשובה עבד. וכן נקטיכו הר"ן:

י משלימין. כתיב משלימין וכן בסמוך. דבריו בן ננס. ד"נ ונכ"ק ונכ"ק כדברי ב"ב. קרובין. כד"י ונכ"ק הקרובין. ועיי' רע"ב. במקום אחר. כתיב ממקום. (ג) ואיזהו. ד"י ונכ"ק ונכ"ק איתור.

תוספת הדשים

פ"ח י הוי"ט סד"ה דברי ב"ב קו' והרי הלכה כר"ע מחזירו וכ"כ ב"ב וז"ל נראה משום דבגמ' אימא כי אתו לקמייה דרב אפי' ה"ל זא והשלים עליו עבד מן השוק ע"כ א"כ כיון דר"א עבד עובד' כגן ננס סבי' סלכה וכן מוכח מקיטור פסקי הרא"ש דפסק כבן ננס והר"ש לא הביא כלל לא דגס קרת פלוגתא דר"ע וכ"כ רק הביא הביא דר"א ע"כ ע"כ מהרמב"ם פ"ה מהל' עדות ועוד ונ"ע סמן מ"ה דפסקו גבי פטר שיכול למלוות גם בפסולס ובגמ' איתא בגמרא אמר חוקים מלווהו בקרובים כשר משמע לכל לא פסולס א"ל [דמינו אהדרי' א"ה י"ג] (מהורס"ח ז"ל)

י בין

תפארת ישראל

י בין

עד, או נקרה גט קרה, וכסוף פרקן, ופסול. וקאמר הכא שיש כשאם בנט כזה: עד) לתוס' במניין קשריו אפילו קרוב או פסול, מדין עכ"פ ב' עדים כשרים. דטעם שקרה פסול, דחיישין שמה לאחר זמן כשיראו שאין התימות כמניין הקשרים, יאמרו שמשמתא המנין בעל עדים כמניין הקשרים ולא חתמו כולו, וכיון שהזמין כולם ולא חתמו כולם אם כן באמת גט פסול. ולהכי כשיש התימות

תוספת רע"א
 לדעת הח"מ פ"א מהלכות אישות דבפניו הבא על הפנויה איבא עכ"פ איסור עשה ואמרינן חוקה דלא עבר איסורא דאורייתא אף דחוינן דעבר על איסורא דרבנן. ודוקא בלא ניתוסף אבל בניתוסף איסור ע"י הקדושה מסתברא דגם באיסור דרבנן ל"א חוקה א"א ע"כ ב"י (וכן מצאתי. ואפשר כוונת רבינו כיון דגם בהקדושה עובר על איסור הנתוסף. התייר עצמו לעבירה קרינן דורקין):

שלא נראה מ"ש מוס' ב"ב קס"ב ע"כ סד"ה איבער' להו כו' ונראה לר"י דאין הלכה כחוקים דטכר כר"ע אלא כבן ננס כו' ועוד דסתמא דגמ' כבן ננס מני אית לם דבן ננס כו' והענין לזה הרבני פתח' השלם מהר"ג לנכ"ל כ"א:

ראשון לציון

י הוי"ט ד"ה דברי בן
 ננס כתב כר"ב וכל' כבן ננס כו' ולא ידעתי למה פסקו כמותו כו' חידוש הוא ועוד דסתמא חוקים

פרק ט א המגרש. רבי אליעזר מתיר. טעמא דר"א דכתיב (ויקרא כ"ה). ואלה גרושה מאישה לא יקחו. אפילו לא נתגרשה אלא מאישה. דאמר לה הכי זה מגורשה ממני ואי את מותרת לכל אדם. פסולה לכהונה.

פרק ט א ואמר לה. בשעת מסירה. רש"י: **והכמים** אוסרים. כתב הר"ב וכל תנאי שמתנה אדם קודם כתיבת הגט כו' א"חיה לעת הרמב"ם ב"פ"ה מה"ג [הלכה ג']. והמניין נתן טעם לדבר ממדת שאין אומרים יש ברירה [ושיון רפ"ג בפ' הר"ב] דאף על פי שנתקיימו התנאים מ"מ בשעת שכתב הגט לא היה ספר כריתות: **יטלנו הימנה**. מפרשים בגמרא דלפילו לר' שכתבתו במ"ג פרק לעיל דא"ל לחזור ולטלו ממנה. שאני הכא הואיל

אלמא גט הוא והכא דשרייה לכל אדם מן זמנא מותרת לאחרים: **והכמים** אוסרים. דאמרי איסור כהונה שאני. שרבה בהם הסכום מזה יסירות. ולא"ג דהוה גט לפסולה לכהונה. לא הוי גט להפירה לאחרים. והלכה כחכמים

פרק ט א המגרש את אשתו ואמר (להא) הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני. רבי אליעזר מתיר (ו). **והכמים אוסרינן**. כיצד יעשה יטלנו הימנה ויהזור ויתנו לה. ויאמר לה

פ"ט א המגרש כו'. פ"ט ע"ב יורמל גיטין פ"ג ט"ז ר"ה והכמים אוסרים. מ"ה פ"ח מהל' גיטין פ"ג ס"ב פ"ג י' וס"ב א"ה פ"ג פ"ג פ"ג י' ושלמה היתה כו'. ומ"ה פ"ג ח"ב ע"ש ט"ז ע"ב וס"ד קמ"ז כתי' ב"ב:

שניני נוסחאות
פ"ט א לפלוני, כד"י ונכ"ק ונכ"ק לאיש פלוני ויתנו לה. כתי"מ ויתנו לה כפני שנים.

תוספת רע"א

פ"ט א [אות צב]
 במשנה ר"א מתיר בסוגיא איתא ברייתא סד"ה ר"א באמר הוי פלוגי והלכה גיטת לאור מהשוק ונתארמלה או נתגרשה שמתרת ליה עובד' ב' וכתב' ב' בשנתה. כתי"מ ר"א בי"ג מהל' מודה. לאיש פלוני ויתנו לה. כתי"מ ויתנו לה כפני שנים.

י בין

תפארת ישראל

י בין

פ"ט א (א) בשעת מסירת הגט: (ב) דס"ל אפילו אמר הכי את מגורשת ממני ואין את מותרת לכל אדם, אפ"ה מגורשת:

שנאמר עליו. והפוסקים השימושו דכיון דקיל כרבנן הנם במל לגמרי, ותמחוי דא נ"מ לדינא גמ' לירידן באומר חוץ מנכרי ועבר דלא הוי שיוור כדאיתא במתני' ב' וכתב' ב' בשנתה לאור ומת או נתגרשה תהיה מותרת לנכרי ועבר שנתניירו ושנשתחררו דלענין זה קיימא דר"א כיון דאפסקה אפסקה ונ"ע (ובזה תהיה מיושכ קושת תום' ר' פ"ג בי"ג מהל' מודה. אך הא אמרינן בסוגיא דהשיב ר"ש ב"א ע"י עיי"ש). וכאמת מה"מ קשה לי בסוגיא דאמרינן דבר אחר הרי שתייה זה שנאמר כהן וכו' אלא בחוץ. דאיך יתירן זה ר"ע ויתנייה הא בחוץ מנכרי גם לירייה הוי גם כיון דשייר לנכרי אסור לנכרי משום א"א דאילו מניה לנכרי ליכא איסור דאורייתא כמ"ש תוס' ספ"ק דיבמות אבל זו אסורה מדאורייתא משום א"א לאחר שיתנייר ג"כ אסורה לו. ויקשה ג"כ דבחוץ לפלוני דינו גם ואסורה לבחן פלוגי רבנו נאמן על גירושין. סכ"ש בחוץ לנכרי כיון דנשאר צד א"א לנכרי דתתסר לעלמא משום צד א"א, וכן פירכא דר' יהושע דמקיש קודמי הויה שנייה לקודמי הוי' ראשונה דלא היה בה צד אישות תקשי לנפשיה מבהוץ לנכרי ונ"ע: [אות צ"ד] הוי"ט ד"ה והכמים אוסרים. והוי דעת הרמב"ם אין זה מוכרח דהלא גם רש"י תוס' ס"ל כן בסוגיא אבל לא מטעמיה דהרמב"ם אלא מטעם דגירוינן ע"מ אבו חוץ דבחוץ אפי' בע"מ פסול מדאורייתא

כתב ציה הכי אתו למימר דלדכזור בעלמא גרשה. ושטר ראיא בעלמא. והלכה כרבי יהודה: ד כתב בכתב ידו ואין עליו עדים. לרבי מאיר לאמר עדי חתימה כרתו. כתב ידו כחמה עדים דמי. לר"א לאמר עדי מסירה כרתו. הואיל וכתב ידו הוא.

להתנסבא לכל גבר דתצביין. גופו של גמ שחרור הרי את בת חורין. הרי את לעצמך: ד שלשה גטין פסולין. ואם נשאת הולד בשר. כתב בכתב ידו ואין עליו עדיב. יש עליו עדים. ואין בו זמן. ויש בו זמן. ואין בו אלא עד אחד. הרי אלו שלשה גטין פסולין. ואם נשאת הולד

ללקמן: גופו של גט שחרור הרי את וכו'. ותימא ללא פליג ר"י ציה הא נמי. בעלמא לסוגיא דכדריס דמשמע דידים מוכיחות דבעי ר"י. היינו לכתוב מינאי להוכיח שמגרשה ממנו: אתי שפיר. דבלשון בת חורין מוכח שאיננה משועבדת לו עוד. וכן נמי בלשון לעצמך. אבל לסוגיא דהכא דידים מוכיחות דבעי ר"י. היינו ודין שיהא מוכח שעל ידי הגט הא משחרר ואינה לראיה בעלמא. קשיא. דלפלוג נמי ולבעי ודין. דהא שטר שחרור ילפינן בג"ש מגט חשה כמ"ש בס"ד במשנה ג' פ"ק דקדושין. וכ"ש להסו' דהכא וכן הוא בפירוש הר"ן דכדריס. דרובן ור"י בחרתי פליגי במינאי וכו'. ומלאתי צירושלמי

גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם וכו' רבי אחא אמר כריתות לא התפיסה התורה שם כריתות אלא ערוה שיש בה הויה. אמר רבי מנא ובלחוד ללא יימר ודין. ר' מנא בעי הרי את ברשות עצמך. א"ר יוסי בר בון לריך שיאמר הרי את בן חורין כו'. ומשמע לי דכולה מלאת חסיפא דגט שחרור קאי. ור' אחא אחא למימר למה לא פליג ר"י וקאמר דלא התפיסה התורה [שם] כריתות אלא ערוה כו' שיש בה הויה לריך שיכרוה. מש"כ בשיחרור. ואמר רבי מנא דלענין זה בלחוד אין לריך שיהא שיחרור ממש כגט חשה. ללא יימר ודין. אבל ספר בעיני. ואפשר דרבי מנא אגט חשה קאי וכגמ' דיהן דלא יימר ודין ציו"ד דמשמע דינא: הרי את בת חורין. כן גי' הספרים. גם בנוסחא משנה שבגמ' וכן הוצאה בפסקא בגמ'. ומשום דבגט חשה קיימין תיחא ליה למנקט שחרור ג"כ בשפחה. אבל בס"א הרי את בן חורין. וכן בנוסחא משנה דצירושלמי וכן העתיק הרמב"ם [ריש] פרק ה' מלכות עבדים ופי"ד ס' רס"ז. ואין להגיה חשה בה"א. וכדמיימיה לה בגמ' ירושלמית. דכל חשה מתורגמין את: הרי את לעצמך. או הרי את לעצמך. הרמב"ם והסו"ר שם: ד שלשה גטין פסולין. מינאי למעוטי גט ישן. דהתם חשה לכתחילה. [וכמ"ש הר"ב שם] והכא דיעבד. ולמעוטי שלום מלכות. דהתם הולד ממזר. והכא כשר. ומינאי אליבא דר"מ דאמר כל המשנה ממעבד כו'. א"כ מתני' רבין. והתם חלה והכא לא חלה. גמ'. וכתב הר"ן ומה שהקילו בג' גיטין הללו יותר מבשאר גיטין פסולין היינו טעמא משום דדבר הטוב בגיטין. ולא בשטרות. החמירו יותר כדי שלא יבואו להשוות גיטין לשטרות. [ומש"ה כתב לשם מלכות שאינה הוגנת שאינו טהור אלא בגיטין לפי שלא היו מקפידין בשטרות. וכן כל הדברים שנתקנו בגיטין בלבד ס"ל לר"מ כל המשנה כו' ולרבין חלה. אבל בדברים שלא נתקנו בגיטין בלבד. אלא גיטין ושטרות שיש בהם כך מדהגת דמדי דלית לן למעבד בשאר שטרות. כגון הויה במזרז וכתב במעריב. לאפילו בשאר שטרות אית להו למכתב דוכחא דקיימי ציה. דחי לא מחוי כשיקרא. בגיטין לר"מ הולד ממזר. ולרבין חלה. אבל כתב בכתב ידו ואין בו אלא עד אחד או שאין בו זמן. כיון דבשאר שטרות רשאי לעשות כן לכתחילה. בגיטין נמי כשר. וליכא למיחש באין בו זמן לשלום מלכות. שאין מקפידין אלא כשמוגין למלכות אחרת. אבל כשאין בו זמן כלל אין קפידא בדבר ומש"ה כשרין. אלא דכיון דבשאר שטרות לאו שטרי מעלייתא נינהו למגבי ממשועבדין החמירו בגיטין לפסלו לכתחילה. ע"כ: כתב בכתב ידו ואין עליו עדים. טעמא דפסול משום שיוכל לכתוב הזמן כמו שיראה. והוי כאין בו זמן דליכא למיחש שמה יתפס וכו' משום פירי ודאי להכפל אינו נאמן. ולכן פסלוהו דלפעמים תפסיד האשה שלא כדון. כשיכתוב יום ששומד בו ולא יקדים הזמן ואז היה לה לערוף לקוחות מזמן הכתוב והיא לא תוכל לערוף לפי שאט מוסדין אותו שהקדים הזמן. ולכן פסלוהו להשתחא בדין לא תערוף האשה מזמן הכתוב כיון שהגט פסול. דדווקא בגט כשר גובה מיום הכתיבה. ועוד יש לומר דחייבין דאחר הכתיבה מיד תפסום הפירות ותאמר שכבר נגרשה מזמן הכתוב בו. תוספות פ"ק דף ג' ו' ואין בו זמן. כתב הר"ב דזמן תקנתא דרבין הוא. אי משום פירות כו' כמפורש במשנה ב' פ"ב: יש בו זמן ואין בו אלא ע"א. כתב הסו"ר [שם] נראה דר"א דאין בו זמן. אלא אשמועינן אע"ג דיש בו זמן. לא חשאה לכתחילה. ע"כ. ומ"ש הר"ב ואיכא למ"ד אכתב סופר קאי כו': עיין מ"ש במשנה ח'. והקשו הסו"ר [שם] דניחוש דשמא סופר כתבו להלמד חרפו לאשפה ובחאה האשה והחתימה עליו עד אחד ואין כאן צ' [פדים]. וי"ל שהסופרים חוששים למכשול וזוהרין בכך. ומיחו אין רגילות להזכיר לגמרי שתכתב כתיבה הסופר. כעד אחד. ע"כ: דרי אלו ג' גיטין פסולין. למעוטי הא דחגיגה המביא גט ממדינת הים נחת לה ולא אמר

גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם וכו' רבי אחא אמר כריתות לא התפיסה התורה שם כריתות אלא ערוה שיש בה הויה. אמר רבי מנא ובלחוד ללא יימר ודין. ר' מנא בעי הרי את ברשות עצמך. א"ר יוסי בר בון לריך שיאמר הרי את בן חורין כו'. ומשמע לי דכולה מלאת חסיפא דגט שחרור קאי. ור' אחא אחא למימר למה לא פליג ר"י וקאמר דלא התפיסה התורה [שם] כריתות אלא ערוה כו' שיש בה הויה לריך שיכרוה. מש"כ בשיחרור. ואמר רבי מנא דלענין זה בלחוד אין לריך שיהא שיחרור ממש כגט חשה. ללא יימר ודין. אבל ספר בעיני. ואפשר דרבי מנא אגט חשה קאי וכגמ' דיהן דלא יימר ודין ציו"ד דמשמע דינא: הרי את בת חורין. כן גי' הספרים. גם בנוסחא משנה שבגמ' וכן הוצאה בפסקא בגמ'. ומשום דבגט חשה קיימין תיחא ליה למנקט שחרור ג"כ בשפחה. אבל בס"א הרי את בן חורין. וכן בנוסחא משנה דצירושלמי וכן העתיק הרמב"ם [ריש] פרק ה' מלכות עבדים ופי"ד ס' רס"ז. ואין להגיה חשה בה"א. וכדמיימיה לה בגמ' ירושלמית. דכל חשה מתורגמין את: הרי את לעצמך. או הרי את לעצמך. הרמב"ם והסו"ר שם: ד שלשה גטין פסולין. מינאי למעוטי גט ישן. דהתם חשה לכתחילה. [וכמ"ש הר"ב שם] והכא דיעבד. ולמעוטי שלום מלכות. דהתם הולד ממזר. והכא כשר. ומינאי אליבא דר"מ דאמר כל המשנה ממעבד כו'. א"כ מתני' רבין. והתם חלה והכא לא חלה. גמ'. וכתב הר"ן ומה שהקילו בג' גיטין הללו יותר מבשאר גיטין פסולין היינו טעמא משום דדבר הטוב בגיטין. ולא בשטרות. החמירו יותר כדי שלא יבואו להשוות גיטין לשטרות. [ומש"ה כתב לשם מלכות שאינה הוגנת שאינו טהור אלא בגיטין לפי שלא היו מקפידין בשטרות. וכן כל הדברים שנתקנו בגיטין בלבד ס"ל לר"מ כל המשנה כו' ולרבין חלה. אבל בדברים שלא נתקנו בגיטין בלבד. אלא גיטין ושטרות שיש בהם כך מדהגת דמדי דלית לן למעבד בשאר שטרות. כגון הויה במזרז וכתב במעריב. לאפילו בשאר שטרות אית להו למכתב דוכחא דקיימי ציה. דחי לא מחוי כשיקרא. בגיטין לר"מ הולד ממזר. ולרבין חלה. אבל כתב בכתב ידו ואין בו אלא עד אחד או שאין בו זמן. כיון דבשאר שטרות רשאי לעשות כן לכתחילה. בגיטין נמי כשר. וליכא למיחש באין בו זמן לשלום מלכות. שאין מקפידין אלא כשמוגין למלכות אחרת. אבל כשאין בו זמן כלל אין קפידא בדבר ומש"ה כשרין. אלא דכיון דבשאר שטרות לאו שטרי מעלייתא נינהו למגבי ממשועבדין החמירו בגיטין לפסלו לכתחילה. ע"כ: כתב בכתב ידו ואין עליו עדים. טעמא דפסול משום שיוכל לכתוב הזמן כמו שיראה. והוי כאין בו זמן דליכא למיחש שמה יתפס וכו' משום פירי ודאי להכפל אינו נאמן. ולכן פסלוהו דלפעמים תפסיד האשה שלא כדון. כשיכתוב יום ששומד בו ולא יקדים הזמן ואז היה לה לערוף לקוחות מזמן הכתוב והיא לא תוכל לערוף לפי שאט מוסדין אותו שהקדים הזמן. ולכן פסלוהו להשתחא בדין לא תערוף האשה מזמן הכתוב כיון שהגט פסול. דדווקא בגט כשר גובה מיום הכתיבה. ועוד יש לומר דחייבין דאחר הכתיבה מיד תפסום הפירות ותאמר שכבר נגרשה מזמן הכתוב בו. תוספות פ"ק דף ג' ו' ואין בו זמן. כתב הר"ב דזמן תקנתא דרבין הוא. אי משום פירות כו' כמפורש במשנה ב' פ"ב: יש בו זמן ואין בו אלא ע"א. כתב הסו"ר [שם] נראה דר"א דאין בו זמן. אלא אשמועינן אע"ג דיש בו זמן. לא חשאה לכתחילה. ע"כ. ומ"ש הר"ב ואיכא למ"ד אכתב סופר קאי כו': עיין מ"ש במשנה ח'. והקשו הסו"ר [שם] דניחוש דשמא סופר כתבו להלמד חרפו לאשפה ובחאה האשה והחתימה עליו עד אחד ואין כאן צ' [פדים]. וי"ל שהסופרים חוששים למכשול וזוהרין בכך. ומיחו אין רגילות להזכיר לגמרי שתכתב כתיבה הסופר. כעד אחד. ע"כ: דרי אלו ג' גיטין פסולין. למעוטי הא דחגיגה המביא גט ממדינת הים נחת לה ולא אמר

תוספת חדשים פ"א ד תי"ט ד"ה ש"ש גיטין כו' כל המשנה ממעבד כו' וכו' דהולד כשר משום דכך היה מעבד שלא יפסול הולד כשר שלשה (תוס' שפ"ק דף ג' ג')

ראשונה ר"ה ד"ה הרי את בת חורין כו' וכן בנוסחא משנה כו' וכן ביבוא הש"ס בקדושין ו' ע"כ תקשה: ב"ה"ד דכל חשה מתורגמין חשה עמ"ס סו"ר מ"ד פ"ה דכדריס ד"ה הכי את כו' וק"ט [במית הסו"ר] חתי לישון סג"ס ח"ה ח"ה בארמית:

תוספת רעק"א דוקא מנאי דבלא זה אינו מוכח דמגרשה ממנו בדאימא בריש נדרים דף ו' ("הרע"ב לא נתן מעט אלא על ודין) לזה נראת יתיר בכונת הרע"ב דמ"ל כדאמר רבא שם דגם רבין דמ"ל דידים שא"מ לא הוי ירום אלא דמ"ל דהוי מוכיח ("פ"ן הענין דלגבי וכן מוכח דאין אדם מגרש כדבורא ולגבי מנאי מוכח דאין אדם מגרש אשת חברין)

תוספת רעק"א דוקא מנאי דבלא זה אינו מוכח דמגרשה ממנו בדאימא בריש נדרים דף ו' ("הרע"ב לא נתן מעט אלא על ודין) לזה נראת יתיר בכונת הרע"ב דמ"ל כדאמר רבא שם דגם רבין דמ"ל דידים שא"מ לא הוי ירום אלא דמ"ל דהוי מוכיח ("פ"ן הענין דלגבי וכן מוכח דאין אדם מגרש כדבורא ולגבי מנאי מוכח דאין אדם מגרש אשת חברין)

תוספת רעק"א דוקא מנאי דבלא זה אינו מוכח דמגרשה ממנו בדאימא בריש נדרים דף ו' ("הרע"ב לא נתן מעט אלא על ודין) לזה נראת יתיר בכונת הרע"ב דמ"ל כדאמר רבא שם דגם רבין דמ"ל דידים שא"מ לא הוי ירום אלא דמ"ל דהוי מוכיח ("פ"ן הענין דלגבי וכן מוכח דאין אדם מגרש כדבורא ולגבי מנאי מוכח דאין אדם מגרש אשת חברין)

תוספת רעק"א דוקא מנאי דבלא זה אינו מוכח דמגרשה ממנו בדאימא בריש נדרים דף ו' ("הרע"ב לא נתן מעט אלא על ודין) לזה נראת יתיר בכונת הרע"ב דמ"ל כדאמר רבא שם דגם רבין דמ"ל דידים שא"מ לא הוי ירום אלא דמ"ל דהוי מוכיח ("פ"ן הענין דלגבי וכן מוכח דאין אדם מגרש כדבורא ולגבי מנאי מוכח דאין אדם מגרש אשת חברין)

המגיש פרק ט גיטין

בכתב יוני. ודרך הכתב יוני. שהולך מן השמאל אל הימין. נמצא שם העד תחת הגט שני. ושם אביו תחת הראשון: את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר. אם העברים חתומים למעלה.

שדרך כתב עברי שהולך מן הימין אל השמאל. ונמצא שם העד תחת הגט הימני ושם אביו תחת הגט השמאלי. הימני כשר. ואם היונים חתומים למעלה השמאלי כשר. ששמות העדים תחת השמאלי הם. וטעמא דחיישינן שמה העדים האחרונים הפכו את כתבם לסדר שכתבו העדים הראשונים. שאם העברים היו חתומים למעלה שםם הולכים מן הימני אל השמאלי וחתמו על הגט הימני. כשבראו שני היונים לתתם החתימה הלכו גם הם מן הימני אל השמאלי. כסדר

כהוצת העברים ונמצא שהרבעתם חתמו על הגט הימני: וכן אם היונים חתומים למעלה. שמה הפכו העברים שבראו אחריתם סדר כתב עברי. והלכו מן השמאלי אל הימני ונמצאו ארבעתם חתומים על השמאלי: ה"ג עד אחד עברי ועד אחד יוני. עד אחד עברי ועד אחד יוני באים מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין. וטעמא דחיישינן שמה העד עברי הראשון חתם על הגט הימני הראשון כפי סדר כתב עברי. והעד הימני השני חתם על הגט השמאלי השני כפי סדר כתב יוני במתחילין מן השמאל. והעד השלישי העברי הפך כתב העברי והתחיל גם הוא מהשמאל כמו הימני שלפניו. ונמצא גם הוא חתום על הגט הימני. והעד השמאלי אל הימין. וגם הוא חתום על השמאלי. ונמצא ג' עדים חתומים על השמאלי. ואחד בלבד חתום על הימני. או בהפך שהעד השני הימני הפך כתבו לסדר כתב עברי והתחיל מן הימין אל השמאל כמו שהחם העד עברי הראשון. והעד עברי השלישי חתם כדרכו מן הימין ונמצאו שלשתן חתומים על הגט הימני הראשון. והעד הימני האחרון לבדו חתם כדרכו על הגט השמאלי. ומשום דלא ידעינן ביה מינייהו חתימת תלתא ובה מינייהו לא חתום אלא חד. שניהם פסולין: בדרך השני. שאכלו

בפ"ד מה"ג כתב שני גיטין בשני דפיין. במגילה אחת זה אלל זה: ושנים עדים עבדים כו'. כתב הר"ב שם העד תחת הראשון ושם אביו תחת השני ומפרשים בגמ' דהכי כתב פלוני בן תחת הראשון ופלוני אביתרא דל' לאו הכי אלא בן יעקב [עד] אביתרא כשרים

כדתקנא במשנה דלקמן וצ"ל פלוני [עד] כשר. והשני כשר וכן עמו כשר קמא דמלתא דפשיטא דק"י [אכן יעקב עד דביתרא ואי עמי כתב פלוני בן תחת הראשון ופלוני בן] אביתרא [כניהם כשרים א] ש[בן תמוס על הראשון יוהאב על השני ושנים עדים יונים כו'. כתב הר"ב ודרך הכתב הימני שהולך מן השמאל אל הימין וכן לשון סרמב"ט צפירובו. ולא הציעונו זה. שאם הוא כדרך שכתבם הסברים

ללשונתם בצרנותם שצטצבוטיו. אשכנז. לרפת. ספרד. ואטליא. א"כ היאך אפשר לומר דשמה האחרונים הפכו כתבם לסדר שכתבו העדים הראשונים. ורש"י מפרש חתימה היונים הינה נקראת בחתימת העברים שכשרהויו חותם יוסף בן שמעון צידוע שכמו שמעון בן יוסף שקד מהפרכת חתימתן. יוסף בן [שמעון]. כלומר ב) בנו של יוסף שמעון ונמצא שם העד תמוס על גט שני ושם אביו תמוס על הראשון הלכך על לרפך היונים תחת השני חתמו ע"כ. ונמצא לחשם שמה הפכו חששא קרובה היא. דשמה יוסף בן שמעון הימני לא שמעון שמו. אלא יוסף ותמוס עלמו בדרך חתימת העברי: את שהעדים הראשונים נקראים עמו כו'. כתב הר"ב וטעמא דחיישינן שמה העדים האחרונים הפכו את כתבם כו'. דאילו משום דמופלגים בחתימתן מן הגט לא היו פסולים דק"ל מלאוהו בקרובים כשר גדוהתא בגמ': כשיר. עמ"ש בזה במשנה דלעיל: עד אחד עברי כו'. כתב הר"ב ומשום דלא ידעינן ביה מינייהו חתימת תלתא. גמ'. והא דדלי דאפשר דלקמא חתימתו כולוהו אלא שלא הולך לומר כי אם החשש דע"י כן פסולים תרווייהו: שניהם פסולים. עיין מ"ש בזה במשנה ה' לטת סרמב"ט והר"י ק". וכן לטת חוספוט והר"ם: פ' שיעור מקלף הגט כו' כשר. מסיק רב אשי בגמ' דידע בי מהתתא דמגילתא. אבל

אם איתן ניכר פסול דשמה שני גיטין היו כחזבים זה אלל זה. השמאלי נכתב בגובה של המגילה יותר מהימני. והיה שום תנאי. צימני למטה. וחקך התחתון מהימני והעליון מהשמאלי. וכין אותם ביחד. וכן יש עוד חששות אחרות שהיה לחוש להם אי לא ידעו בי מהתתא. והטור סו' ק"ל העתיק לזה. ופירוש כשר עיין במשנה ה': חרמון עדים בראש הדף. וא"ת אמאי אילטרין למתני סיפא הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה דשניהם פסולין היינו בראש הדף וי"ל דאילטרין למפסל נגו של עדים כנגד נגו של

א) בחיי"ט דפוס פראג והבן תמוס. ב) גט של יוסף שמעון ונמצא כו'. כ"ה בחיי"ט ד' ראשונים (פלאג וקראקא) ואה"כ הוסיפו בנו של יוסף שמעון (כמו בלעם נט בעור) ונמצא כו' וכן לזה מוזן אם לא בדוחק עפי' הדגש המוצא בנש"י (בלק) ואיני יודע מי הוסיף הדברים האלה וכבר גד' אמעטנדס הקל"ה הוא נמצא.

עד אי עברי כו'. יתחילי כו' כ"ה: פ' שיעור מקלף הדגש כו'. פ"ו פ"ב ט' ע"ב תוס' פ"ו פ"ב ל"ה כנסת. פ"ו פ"ב ה"ו פ"ד ט' פ"ב פ"ג פ"ד ט' פ"ב פ"ד ט' פ"ב פ"ד ט' פ"ב פ"ד ט' פ"ב

שנויי נוסחאות
ושנים עדים. דג"י ונמכת"ל ושני וכן כסמון כתי"ק שני. נקראין. נמכת"ל נקד"ן. וז"ל ועד אחד עברי ועד אחד יוני. דג"י וכתי"ק ונמכת"ל וכתי"ק דק"י וז"ל ע"א יוני וע"א עברי. מתחת זה לתחת זה. מתחת זה ומתחת זה לתחת זה: פ' מלמטה. דג"י וכתי"ק ונמכת"ל. מלפסן. חתמו עדים. דג"י. העדים וכ"ה נמכת"ל (וסק כתבו) וכ"ה כתי"ק דק".

ראשון לציון
פ' חיי"ט ד"ה ושנים עדים יוני כו' וכן לשון הכתובים כתיבו כו' עיין יפ"מ:

תוספת רעק"א

א) [אות קכ] חיי"ט ס"ה ושנים עדים עבדים. ותבא על השני א"כ דמתני' מייירי דלא כתב עד וא"כ בין כתב ראובן בן תחת הראשון בין כתב ראובן בן תחת הראשון וכן יעקב תחת השני אין כשר אלא הראשון בשמו לבד דבן פלוני לבד אינו מתבשר אם לא כתב עד. או דמיירי דכתב עד וכתב ראובן בן תחת הראשון וידע' דהא חתימת תחת שני לאו דיעקב הוא. נמצא [אות קכ] במשנה ע"א עברי וע"א יוני. דחיישינן שמה הימני הראשון נגדלית חתם והיו על גט הראשון ג' חתימות או דהעברי שני נגדלית חתם והיו על השני ג' חתימות [לשון רש"י]. וב' ה"ן דמרישא לא שפעי' רק דחיישי' שהיוונים חתמו נגדלית וגם ואשמעי' דחיישינן גם לעברים חותם נגדלית, וקשה לי הא ג"ו מוכח מרישא דהא אם היוונים חתומים בראשונה חש מאלי כשר ולא הימני וע"כ מ"ס דחיישינן שהעברים חתמו נגדלית ובתמני' מתמא קתני את שהעדים הראשונים כו'. וצ"ע

פ' שהוא ניכר בקלף שלא נחקך ממנו כלום שדרך טושי קלפיים שקוטרים אצנים סביב לתחתון הקלף ונעשה שם שחור ועצ. אבל אם איתן ניכר פסול דשמה שני גיטין היו כחזבים זה אלל זה. השמאלי נכתב בגובה של המגילה יותר מהימני. והיה שום תנאי. צימני למטה. וחקך התחתון מהימני והעליון מהשמאלי. וכין אותם ביחד. וכן יש עוד חששות אחרות שהיה לחוש להם אי לא ידעו בי מהתתא. והטור סו' ק"ל העתיק לזה. ופירוש כשר עיין במשנה ה': חרמון עדים בראש הדף. וא"ת אמאי אילטרין למתני סיפא הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה דשניהם פסולין היינו בראש הדף וי"ל דאילטרין למפסל נגו של עדים כנגד נגו של

יבין תפארת ישראל

זה בצד זה: לא) שכתב עברי הולך מימין לשמאל, וחתמו שמוס תחת הימני, ושם אבוהיקן תחת השמאלי: לב) יהודים שחתמו בכתב יוני: לג) דכתב יוני הולך משמאל לימין, וחתמו שמוס תחת השמאלי, ושם אבוהיקן תחת הימני: לד) אם העברים חתומים למעלה, הימני כשר, מפני ששמוהיקן תחתיו. דאע"ג דבן איש פלוני עד נמי כשר וכמשה ה', וא"כ גם בזהוהו שלמעלה יש ספק שמה על השמאלי חתמו. י"ל ה"מ בזהחם רק בן איש פלוני, ולא החם שמו, אבל בזהחם גם שמו ודאי רק על אותו ששמו תחתיו חתם ואם היוונים חתומים תהלי, השמאלי כשר. אבל אותה שחתמו עליו צ' התיחונים, פסול. דמספקא לן אם חתמו על הגט הב' או שמה חתמו א"ע ג"כ על הגט שחתמו עליו הראשונים, רק שהפכו דרך כתבם, שאם הראשונים היו עברים וחתמו א"ע מימין לשמאל,

והטורו על הימני, גם היוונים שחתמו אח"כ מימין חתמו א"ע לשמאל להעיד על הימני. וכ"כ אם היוונים חתמו תחלה, שמה חתמו א"ע העבריים ג"כ משמאל לימין: מה) דמספקין דלמא ג' עדים האחרונים חתמו א"ע כדרך חתימת עד הראשון מימין לשמאל, נמצא שאין שום עד על הגט השמאלי, או שהעד הב' הימני כתב משמאל לימין, וב' האחרונים חתמו א"ע כמוהו משמאל לימין, ונמצא שאין על הימני רק עד ראשון. ומספקא שניהם פסולין: לו) ברוחב הקלף, זה אלל זה: לו) בסוף דף השני: לה) ומייירי שניכר שלא נחקך מתחת או למעלה כלום. דאל"כ חיישינן שמה ב' גיטין הו, והשמאלי היה כתוב בצובה הקלף יותר מהימני, והיה שם שום תנאי צימני למטה וחתמו, וחקך גם השמאלי מלמעלה, בלאופן שיתכוונו יחד. מיחו דוקא בכתב סוף הגט בצד דף הראשון ברוחב הקלף, אבל אם כתב סוף הגט בצד

מעושה. בחוקה: בישראל בשר. אם אכסוהו דבין. כגון כל
הבך דטפין להוליא או שהיתה אסורה לו. והא אכסוהו שלא כדון
פסול. ופוסל מן הכהונה. משום ריח גט: ובנכרי. כדון פסול.
ופוסל מן הכהונה. שלא כדון אפי' ריח גט אין בו. ומי שחייב

ליתן גט מן הדין ואין כח צדיני ישראל
לכופו מובטין אותו ע"י נכרים. שאומרים
עשה מה שישראל אומר לך. ונתן
הגט על פי דיני ישראל: **ה** יצא
שמה בעיר מקודשת. פניה שילא
עליה קול פלונית נתקדשה היום לפלוני.
ולא קול הצרה בצדד. אלא כגון שהיו
נרות דולקות ומטות מונפות. וזכי
אדם נכנסים ויונאים ואומרים פלונית
נתקדשה היום: מגורשת הרי זו
מגורשת. ארישא קאי האי איתתא
דלא עליה קול מקודשה ומיישגין ליה
ואסרטה לישא. אלא לאותו איש.
אם חזר וילא עליה קול מגורשת שגרשה
אוחו פלוני שילא לה קול קדושין ממנו.
הרי זו מגורשת. ומותרת לכל.
שהרי קול שחשט לו תחלה. שוכר.

עמו: ובלבד שלא יהא שם אמתלא. שלא יהא עם
הקול של קדושין. או של גרושין אמתלא. טעם שהוא שוכר את
כח הקול: **ו** אפילו הקדיחה תבשילו. שרפתהו ע"י האור או
פ מלא. דרשני צ"ה ערות דבר. או פרוה או דבר. כלומר
שאר

בכדין ישראל מיהלף ואי אמרת דליתו פוסל אחי למימר דבדין ישראל ע"י
כדין נכרים בכדין דישאל. לא מיהלף. פי' רש"י. ואי אמרת מיהלף בשלח כדון דישאל. ואחי למימר שלא כדון דישאל נמי לא
פסיל: ואמרן לעיל דפסול. היא גופה גזירה הוא אטו כדון. וגזירה לגזירה לא גזרינן: ובנכרים מובטין אותו כו'. שעכשיו אין
ה מגורשת. כתב הר"ב ארישא קאי ע"י. גמ'. דליתו למימר אנגרא כהן הא ק"ל כל קלה דבחר נשואין. לא חיישגין ליה. ופירש"י
דלהקל לינשא לשוק. פשיטא דלא נשרי א"ל לעלמא משום יניחת קול: אמתלא. משל וטעם כו'. רש"י: על תנאי. שמא לא
נתקיים התנאי. רש"י: זרק לה קדושה ספק כו'. זו היא אמתלא של קדושין והיא היפכה. רש"י. ולא דמי להא דבמשנה (ה'
פ"ו) [ח' פ"ג] דיבמות ע"ס: **י** הקדיחה תבשילו. פי' הר"ב שרפתהו כו' עד מלא. ומסיים רש"י כמו אש קדמה צאפי (דברים לב):
שנאמר כי מלא בה ערות דבר. פי' הר"ב דרשני צ"ה או ערוה או דבר. ואינעריך לכתוב ערוה לומר שאפי' ילחה משום
ערוה מותרת לינשא לאחר. כדכתיב (שם כ"ד) והלכה והיתה לאיש אחר. ולצ"ש אינעריך דבר לג"ש. דכתיב הכא ערות דבר.

יבין תפארת ישראל יבין

[ביינאמתן] שיש גט צאוהו עיר ג"כ עם עם העם: (מח' כ"ל שהוא
מלשון ועמותם הרשעים [מלחי ג' כ"א], שהוא לשון מיעור ודחק.
שדחקוהו עד שנתן גט: (בט) שאכסוהו צ"ד כדון, צאוקן שכופין
לגרם: (ג) אפילו אכסוהו כדון מיהו נפסל לכהן ע"י אטו של ישראל:
(גא) דה"ל כשליח צ"ד, דלע"ג דאין שליחות לעכו"ם, ה"ל במילי
לדריך שליחות. אבל הכא מעשה קוף בעלמא הוא דלא אכפת לן למי
שלא צ"ד לכופו: (גב) שילא קול על פטויה שנתקדשה: (גג) וזהו
ספק מקודשת. אפגם יש ב' מיני קול (א) קול ששמעו עדים מפי
נשים שנתקדשה, ונריך בזה ו' הגאוס (א) שהעידו קן ב' עדים נכרים
(ב) שהעידו קן בפני צ"ד (ג) שהעידו ג"כ שראו קן מעלמן נרות
דולקות ומטות מונפות, ככהוג בשמחת אירוסין, ונשים שמחה
עמה, ואומרות פלונית נתקדשה היום. ולא בשמחת נשים
שנתקדשה החמול (ד) לריך שיעידו ששמרו הנשים פלונית נתקדשה
היום. ולא שנתקדש לומר (ה) לריך שיאמרו הנשים שנתקדשה לפלוני
(ו) לריך שיאמרו הנשים שנתקדשה בעיר הזאת. ולא שנתקדשה בעיר
אחרת. (ז) קול צאוקן אחר שיש הצרה בעיר פלונית נתקדשה,
וצאו ב' עדים כשרים בפני צ"ד, והעידו ראינו כמו שמחת אירוסין,
נרות דולקות ומטות מונפות ככהוג, ושמענו ג"כ הצרה בעיר.

מאכסוהו כו'. למה לא העתיק כל לשון המשנה. גם וכך היו
נקיי כו' והיה מצוה הטוב לכתחלה הוא. כי לא מחממה שאלה
על זה שמעין שהא יכול להורות זה בלא העתקה [כל] לשון
[המשנה] אך בחצור ואמיתת ופסיקות הלשוניות עדיף טפי משום
לעולם ילמד אדם לתלמידיו בלשון קלרה

כ"ש הוא ז"ל אשר דעת שפתיו צבור
מלנו: בישראל כשר. פי' הר"ב אם
אכסוהו כדון וכו'. גמ'. ותגן נמי בצוף
פ"ה דערכין וכן בגיטין נשים כופין אותו
עד שיאמר רובה לני דלוי הים אין
גיטין גט. וכתיב הרמב"ם בצוף פ"ב
מה"ג ולמה לא בטל גט זה. שהרי
הוא אטום בין בוד נכרי בין בוד ישראל.
שאין אומרים אטום אלא למי שגלגל
ונדחק לעשות דבר שאינו ממויב בו מן
הטורה כגון מי שהוכה עד שמכר או
עד שנתן אבל מי שהקפו ילרו הרע
לצטל מנהו או לעשות עבירה והוכה
עד שטעה דבר שחייב לעשותו. או עד
שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין
[זה] אטום ממנו אלא הוא אטום ענמו

לפיכך זה שאינו רובה לגרם מאחר שהוא
רובה להיות מישראל. ורובה הוא לעשות כל המלות ולהתרחק מן
העבירות. וילרו הרע שהקפו. ובין שהוכה עד שחשט ילרו והאמר
רובה לני כבר גרם לרלונו. פ"ב: ובנכרים פסול. כתב הר"ב
כדון פסול ופוסל מן הכהונה גמ'. ומסקין דעממה דבדין נכרים
והוא גיטא מעליה הוא. שלא
והוא למימר שלא כדון דישאל נמי לא
אין
ואין מגורשת. כתב הר"ב ארישא קאי ע"י. גמ'. דליתו למימר אנגרא כהן הא ק"ל כל קלה דבחר נשואין. לא חיישגין ליה. ופירש"י
דלהקל לינשא לשוק. פשיטא דלא נשרי א"ל לעלמא משום יניחת קול: אמתלא. משל וטעם כו'. רש"י: על תנאי. שמא לא
נתקיים התנאי. רש"י: זרק לה קדושה ספק כו'. זו היא אמתלא של קדושין והיא היפכה. רש"י. ולא דמי להא דבמשנה (ה'
פ"ו) [ח' פ"ג] דיבמות ע"ס: **י** הקדיחה תבשילו. פי' הר"ב שרפתהו כו' עד מלא. ומסיים רש"י כמו אש קדמה צאפי (דברים לב):
שנאמר כי מלא בה ערות דבר. פי' הר"ב דרשני צ"ה או ערוה או דבר. ואינעריך לכתוב ערוה לומר שאפי' ילחה משום
ערוה מותרת לינשא לאחר. כדכתיב (שם כ"ד) והלכה והיתה לאיש אחר. ולצ"ש אינעריך דבר לג"ש. דכתיב הכא ערות דבר.

יבין תפארת ישראל יבין

ושמענו ג"כ מפלוני שאמר שמע מפלוני שנתקדשה פלונית צפני
פלוני ופלוני שהלכו למרה"י [ולא שמתו]. וי"א דגם צכה"ג לריך
שיאמרו שנתקדשה לפלוני ובעיר הזאת. וי"א דלא הוה צכה"ג
קול, רק בשמעו ב' מצ', ואפילו ראובן משמעון, ולוי מיבודה,
ולא בשמעו חד מצ'. פירוהו ככל צ' מיני קול כה"ל, לריך שיאמרו
שמענו שנתקדשה בלי שום גמטוס, כהנאי, או שום דבר אחר
שמרע קינת הקידושין [ה"ע פ"ו ס"א וי' ג']. נד' ואסורה לכהן
אחר מיתה בעלה. אבל בעלה כהן מותרת לכל קלה דבחר נשואין
או בחר אירוסין אין חוששין לו [ה"ע ס"ו ס"ג]. אבל לא שהיה
מותרת לעלמא. מיהו בגאסרה תחלה ג"כ רק ע"י קול שילא
שנתקדשה, לרמב"ם ולרש"י מותרת לשוק. ולרמב"ד ועור דוקא
כשילא ב' הקולות יחד, אבל קול גירובין שילא אחר קול קדושין,
לא משגיחין בקלא דבחר קידושין, ומותרת רק לאוחו שנתקדשה לו
תחלה, אפילו הוא כהן, ואסורה לאחר מיתהו לכהן אחר [צ"ש ו' י']:
(גה) גמטוס צהקדושין או הגירובין דמוקמינן לה אחזקה דמעיקרא
דאמרינן מסתמא לא נתקיים התנאי. ופי' מלה אמתלא. י"א דר"ל
אמת לא וי"א דר"ל שדרך משל היה הדבר: (נו) וזה שמעו מיד ששמעו
הקול, או חיישגין שמה לא נתקיים התנאי: (נד) ששרפה חששילו
וההנחה

ובגוים פסול. מיהו אם פת"ג
אם פת"ח: הובטין מיהו
מיהו אם פת"ט שם פת"י פ'
לא יצא שמה בעיר כו'. שם
והתנאי ימות מ"א מ"א, שם
פ"ט מכל אישום ככ"ג ופ"ו
היה גיטין פ"ב ופ"ו מכל
אסורי נישא פ"ב ככ"ג שזון
מ"א ופי' לא פות"ט אפי"ט פ'
ו' פת"י ה' ופי' מ"ו פת"י י'
י' בש"א כו'. פ"ב מ"א יונתני
מטת פ"ה כ"ל גמין פ"ה
ה"ל"ט:

שנויי נוסחאות
מעושה. ככ"ק מעושה.
בישראל בשר (ובגוים
פסול). דג"ג ובגוים
פסול. ובישראל ל
כ"ד. וז"ל בגוים;
כ"ד. ליהא. ובגוים
הובטין אותו. כמסכ"ד
והחליט והגוים; ככ"ק
בגוים, ואומרים (לא).
דג"ג ליהא. (וכשר).
דג"ג וככ"ק וככ"ט
וכמסכ"ד ליהא וכן ליהא
ככ"ק פתלא. וכן כמסנן.
אזוהו הוא. כמסכ"ד
האזוהו היא: י' (דבר)
ערוה. דג"ג וככ"ק
וכמסכ"ד ליהא; ככ"ק
וכתובין ערות דבר.
תבשילו. דג"ג את
חבשילו.

תוספת חדשים

ה' תי"ח ד"ה מגורשת
כו' דליתו למימר אנגרא
כו'. פי' רש"י אם אמת כהן
היא לאסרה על בעלה כו'.

ראשון לציון

י' תי"ח ד"ה הקדיחה
הבשילו כו' והשני לעגור
כ' לאון כו' עיין יס"מ

לקוטים

במשנה לא יגרם אדם
האי אדם יסור נשים אלא
מלאש דדמו בזה דהיינו
דוקא ביוון לחשון מממירין
וכדל"י בש"ם דלפי' מונח
וכו' וזכו לאותה שהוא
תקא אדם בשבילא שני
שלא נשאה לא היה תקא
אדם כג"ש ר"ל על פסוק
אזר ונקבה כחלם. (ט"ז):
הרע"ב ד"ה אפי' כו'
ערוה וכו' ולא תקב"ל
ת"ו של ערות דמשמע
שסמכה לזר שמתא
כמה שמוכרת עורת מור
ובתורה ולא מיינ: (הרת"ו)
תוי"ש ד"ה רע"א וכו'.
כתב הערוך בערך אי וז"ל
דכ"ג מ"א מתרגמי' להאי
כי מלא כהן כי עוב אהין
[לפי' דהל' ור"ע] הוה
מארגס ליה כמו כי יקרא
קן (פי' אי) פי' קן תלמיד
מגל"א מפי' המורה ור"ת
פי' צ"ש סבירי האי כי מלא
וכו' אלא אם מלא בה ערות
דבר ערוה היא וז"ל סבירי
האי כי אי הוא כגומר אי
הלא אי לא מלא עכ"ל.
(הרת"ו):

בה"א ב' כי מצא בה (ערוה) דבר כתיב וכו' פ"ק ד"ק ליתא:

תוספת רעק"א
י [אות קן] תי"ם ר"ה שנאמר. לעבור עליו כב' לאיין. כבר כתבו האחרונים ד"ס' הוא וצ"ל לעבור עליו בלאו ועשה דהא סופה הוא רק עשה. ואולם עדיין קשה לי הוי"ך הל לאו דסחור ב' ר"ש תו על אימור הקודם לו סתמא סתמא לפי"ש חו"ס פ"ג דשבועות (דף כ"ג ב') דאין אימור הל על עשה חספורה עיי"ש וצ"ע ולומר דהוא נהי"ב הא י"ל דאצטרך הקרא באם אח"כ הומו עירי סתמא אלא דהירושלמי עדיפא משני אבל מנין לנו דגו"ה לומר בו חו"ס"א הא הקרא משכחת בהומו:

וכתיב להנן (ט"ז) ע"פ שנים עדים יקום דבר. מה להנן בשנים. אף כאן בשנים. וכתבו הסו"ס דפריך בירושלמי ח"כ אמרין איצטרך למכתב (ט"ז) לא יוכל בעלם הראשון לשוב לקחתה. תיפוק ליה דצ"ל"ה אסור להחזיר סוטהו [כמ"ס במשנה ב' פ"ק דגיטין] כיון שיש עדים. ומשני "לעבור עליו ב' לאיין ע"כ. וב"ה נמי ודאי להכי מצעי ליה לענין לכופו להוציא. ללא כייפינן ליה להוציא אלא בעדות ברורה. כך פירש"י. וכן לענין עד שתסתה במשנה ג' פ"ז דטוטה אכל מדלל כתיב ערוה בדבר. וכתיב ערוה דבר. למדרש תרווייהו. או ערוה או דבר. ומשמע נמי ערוה בדבר. כלומר בשנים. כדליתא בגמ':

ר"ע חומר אפי' מלא אחרת כו'. כתב הר"ב דדריש או א"ס מלא בה ערוה כו'. דאמר ריש לקיש. כי. משמע

בד' לטוטה. אי. למלא. אלא. דהא. ב"ש סברי כי מלא דהא מלא. ור"ע סבר כי מלא. אי נמי מלא. ומ"ס הר"ב או דבר של סרחון על כל א' משלשה דברים כו'. היינו כדמסקי הסו"ס דר"ע כב"ה אפי' דאי לאו דליתיה ליה דבר להקדימה הכשילו לא הוה דריש כי מלא בה. בלשון אי נמי: סליק לה מסכת גיטין

משלשה דברים הללו. יכול לגרש. והלכה כצ"ח הלל: סליק לה מסכת גיטין

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

והכוונה להקניטו: (גו) ולא כתיב דבר ערוה. ש"מ דה"ק, או ערוה, או דבר. והא דהסמיך הכתוב וכתב ערוה. לורחא דקרא הוא, כמו נשלמה מסכת גיטין

ציונים תוספת האשה נקנית פרק א קדושין יום טוב

פ"א א האשה כו' פ"ט פ"א א בשלש כו' בשתי ד"ק וכו' פ"ק בשלשה. בשני. והוא גז תלמוד פ"ט.

תוספת חדשים
תי"ם ד"ה לשון הכתובים כו' סידורם נעשה ק"ו. ול"ג נהו מ"ש ר"י משמ"י דמחולל בינמות דף ס"א פ"ג ח"ט"ס שם לזה"ש כמה כ"ס אסור לעמוד בלא אשה וכו' כל הפוסקים א"כ ה"ק הי"ך אחר שגירש זמ"ת יקח אחרת. גם מרמז בשלש דרכים לפעמים נריך להבטיח שלש גרלות כדל"ה בגמרא מ"מ לא ימתיק וסת"י (ממורס"ח ז"ל).

לשון הרמב"ם. ויש לשאול בכאן מפני מה סידר קדושין באחרונה. והיה הנכון להקדימה ולהיות סדורה קודם כתובות. וא"ת שלא סידר אותה קודם כתובות בשביל שלא נפריש בין יבמות לכתובות שענינם אחד. והוא ענין ביאה. ושיהיו דבריהם נקשרים [אלו באלו]. ואילו נצריך עכ"פ לסדרו היה כותבו קודם גיטין כדי שיבא על סדר בראשונה קדושין. ואחריה גיטין. ויהיו סידורם נכון ותהיה התשובה שסידורם נעשה כך מפני שהיה רצונו לילך ע"ד הכתוב שהקדים גרושין קודם נשואין. והוא מה שאמר הקב"ה וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. ומתוך דברו שאמר והיתה לאיש אחר לסדרנו פרק מפרקי הקדושין. כמו שנתבאר בגמרא מקיש הויה ליציאה ע"כ. ולשון קדושין תמצא בריש פ"ב בס"ד:

פרק א א האשה הכא תנא בה"א. וכתיבתי הטעם בריש כתובות ועיין רפ"ק דיומא: נקנית. לבעלה להלכה ממנו גט. ר"ן. וכתב הר"ב לפי שאין מתקדשת אלא לדעתה כו'. גמ'. ומש"ה לא תני האיש קונה. כדתנן ברפ"ב האיש מקדש. ואכתי קשיא דליתני מתקדשת. ומתירי"ס בגמ' משום דקא צעי למתני כסף. דילפינן קיחה קיחה. וקיחה אקרי קנין. דכתיב (בראשית מ"ט) השדה אשר קנה אברהם. ח"ל (וימיה ל"ב) שדות בכסף יקנו. וכתבו הסו"ס דלא תני האשה נקחיה. משום דלא שייך למתני סיפא ולוקחת עלמה:

נקנית. כתב הר"ב מדעתה. וח"ל מדעת אביה כשהוא זכאי בקדושה כדלקמן. ומ"ס דיבמה נקנית שלא מדעתה. ברפ"ו דיבמה: בשלש דרכים. תנא שלש בלשון נקבה נקנית. ולא תנא האיש קונה. ואידי דתנא רישא הוא משום דכל היכא דליכא פלוגתא [חילוק בדרכיו] תנא דרכים. ודרך לבן נקבה היא. את הדרך אשר ילכו בה (שמות י"ח). ואע"ג דאשכחן דרך בלשון זכר (דברים כ"ח) בדרך אחד ילכו אליך. ומש"ה נמי בפרק צהרא דניזר משנה ד' תנן בשבעה דרכים. הכא גבי אשה קאי. קתני לה בלשון נקבה: בשלש דרכים. מניח למעוטי תליפין ל"ה הואיל וגמרינן קיחה קיחה משדה [עפ"ה] מה החסם בחליפין. אף כאן בחליפין. קמ"ל דלא. דאשה בפחות מש"פ לא מקניא נפשה. וחליפין אפילו בפחות משוה פרוטה קן. ולא דבר הכתוב בקיחה דאשה אלא בקנין דמים. גמרא: וקתה

פ"א א תי"ם ד"ה נקנית כו' דלא תני האשה נקחת כו'. ול"ג צנלון קנין נא לאשמיטין עבדים יוכלו בתרומה אם הוא כתיב כדליתא בפ"ו דיבמה ח"ב ולפי"ן מדכתיב וכן כי יקנה נפש קנין כספו ע"פ וכן דרך הגנה לאשמיטין בק"ו לומר מה שכתב ברמב"ם אחר: (ממורס"ח ז"ל)

י כ"ן תפארת ישראל י כ"ן

תוספת רעק"א
פ"א א [אות ג] תי"ם ד"ה בג' דרכים. ויכא דאיכא פליגתא. פי ה"ב דבני אלו נקניות וכוהו"ה אינה נקנית: [אות ד] תי"ם ד"ה בשלש דרכים כו' דאשה בפחות מש"פ לא מקניא. בתוס' כ' דהיינו דהגו"ש לא הוי רק (במתני') [דקתה] דקרא היינו כסף אבל לא לקנינים אחרים (כמו דלא ילפינן מהך גו"ש משה)

דריש בלי אב, אינן רק אחר כשואין גמורים, ע"י חופה ויחוד שאחר הקדושין. מיהו חופה בלי קדושין ספיקה הוה (א"ש"ע ל"ז ב'). והא דלא תני האיש קונה. קמ"ל דלון אשה מתקדשת בע"כ. ואידי ה